

AAMUN KOITTO

Ortodoksinen seurakunta- ja aikakauslehti

2 ♦ 9.3. 2020 ♦ 8 €



AVIOLIITTO

*Lupaus jaetusta
elämästä*

*Pyhien ihmisten
avioliitot*

AAMUN KOITTO

Ortodoksinen aikakauslehti

LEHTIKUVA

4



Kaksi kertomusta avioliitosta ja rakkaudesta

MARTINUS MARKOFF



*"Kristus nousi
kuolleista - Totisesti
nousi!"*

Aamun Koitto on PSHV:n sekä Kuopion ja Karjalan hiippakunnan seurakuntien lehti, perustettu 1896, www.aamunkoitto.fi

Kustantaja Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry. (PSHV), Valamontie 42, 79850 Uusi-Valamo

Toimituskunta Kuopion ja Karjalan hiippakunnan metropoliitta Arseni, toimittaja Risto Lindstedt, toimittaja Mauri Liukkonen, pastori Harri Peiponen, pastori Tuomas Kallonen, kanttori Aleksi Suikkanen, toimitussihteeri Mari Vainio

Päätoimittaja metropoliitta Arseni, Kotalahdentie 49, 71920 Pajujärvi, p. 050 311 0349, metropoliitta.arseni@ort.fi

Toimitussihteeri Mari Vainio, p. 050 564 8899, mari.vainio@ort.fi **Tilaukset, peruutukset, osoitteiden muutokset ja laskutus** p. 0400 361190, aamun.koitto@ort.fi **Ilmoitusmyynti, -aineistot ja trafiikki** p. 050 5845587, simo.palviainen@aurana.fi **Taitto** Aste Helsinki Oy **Painaminen** PunaMusta Oy **Seuraava numero ilmestyy** 18.5. **Seuraavan numeron aineistopäivä** 30.3. **Kannen kuva:** Mari Vainio ISSN 0355-9009

tässä numerossa

- 2-3 Sisältö**
Nyt ja iankaikkisesti
Pääkirjoitus
- 4-7 Lupaus jaetusta elämästä**
- 8-9 Avioliitto**
– ihanteita ja todellisuuksia
- 10-11 Pyhien ihmisten avioliitot**
- 12-13 Kasvokkain**
Matti Sihvonen
- 14 Riipaisuja**
- 15 Kirkkolaulupäivien**
teemasäveltäjä
- 16-17 Anna arvo avioliitolle**
- 18-19 Matka pääsiäiseen**
- 20-23 Uutisvaaka**
Vieraskynä
Media
- 24 Kirjat**
- 25 Venäjänkielinen teksti**
- 26-27 Ilmoituksia**
- 28 Isien opetuksia**

Kansikuvan maalaus on osa Tapiolan Pyhittäjä Herman Alaskalaiselle pyhitetyn kirkon seinämaalauksia. Kirkon maalaukset on tehnyt Aleksander Wikström.

nyt ja iankaikkisesti

Siunaus parisuhteelle

Kun minä olin nuori, mahdollisia aviopuolisokandidaatteja tavattiin tanssilavoilla, opiskelupaikoissa ja harrastuksissa. Jos yhteinen kipinä löytyi, eri pituisten seurustelujaksojen jälkeen avioliiton solmiminen oli luonnollinen askel. Häät olivat pienet tai suuret perheen varallisuuden mukaan.

Nykyajan nuorisolle tapaamispaikat ovat aivan erilaisia. Hyvin usein ensikohtaaminen tapahtuu internetin erilaisilla treffisivustoilla. Vasta oikeassa tapaamisessa selviää, jatkuuko netissä syntynyt kiinnostus vai etsitäänkö uusi kiinnostuksen kohde. Kyselin noin kolmekymmentä vuotiaalta nuorilta, miksi heidän ikäisensä nuoret eivät halua solmia avioliittoja. Esille nousi monta näkökulmaa: häät ovat kalliit, sillä niihin kohdistuu nyky-päivänä monenlaisia odotuksia, avioliitossa elävillä on lähes samat oikeudet ja turva lain silmissä kuin avioliitossakin elävillä ja myös yhteisten lasten asema voidaan turvata. Niinpä tarve avioliiton solmimiseen ja kalliisiin häihin on vähentynyt.

Ajat ja yhteiskunta ovat muuttuneet, mutta kirkon opetus ei ole. Kirkon näkökulmasta avioliitto on perheen peruskivi ja sen suojassa on turvallista perustaa perhe ja kasvattaa lapsia. Avioliitto kruunaa romanttisen rakkauden. Aviopareilla on turvallinen ihmissuhde, jossa voi jakaa suruja ja murheita tai iloita yhdessä toisen kanssa. Häät ovat iloinen tapahtuma, jossa puolisoiden perheet ja ystävät tulevat juhlimaan uutta liittoa. Kirkollinen avioliitto antaa siunauksen parisuhteelle ja kirkko on aviopuolisoiden tukena kaikissa avioliiton vaiheissa.

Jokainen avioliitto on erilainen. On hyviä ja ei niin hyviä liittoja. Erityisesti sydäntä lämmitää katsella vanhoja, pitkään avioliitossa olleita pariskuntia, joilla on syvä henkinen yhteys. Tai puolisoita, joista toinen huolehtii sairastunutta tai muistisairasta puolisoaan. Avioliitto on parhaimmillaan pitkäaikainen, lämmin ihmissuhde, joka tukee elämän eri käänteissä.

Anneli Salonen

Avioliitto ja sen haastajat

Tässä Aamun Koiton numerossa tarkastellaan kristillistä avioliittoa eri näkökulmista. Avioliitto on ortodoksisessa kirkossa mysteeri, joka koskettaa tai ainakin haastaa jollain tavoin jokaista tämänkin lehden lukijaa. Vastakkaiseen sukupuoleen sitovia liittoja on ollut ihmisen luomisesta lähtien ja niitä tulee olemaan Kristuksen toiseen tulemiseen asti. Aina 1800-luvulle saakka useat avioliitot solmittiin avioituvien vanhempien sopimuksella. Rakastaminen, siinä merkityksessä kuin Raamattu siitä opettaa, rakentui yhteiselon myötä yhteisille arvoille. Omana aikanamme on länsimaaisessa kulttuurissa luovuttu järjestetyistä avioliitoista ja tilalle ovat tulleet rakastumisen perustalle rakentuvat liitot. Koska niiden pohjana ei monesti ole avioituvia yhdistävä uskonnollinen vakaumus tai sosiaalinen tausta, niin liitot voivat helpommin purkautua kohdattuihin ongelmiin ja ristiriitoihin.

Itse joudun työni vuoksi kohtaamaan avioerojen todellisuuden, sillä ero on hyväksyttävä hiippakuntapiispan allekirjoituksella, jotta eronneet voisivat solmia mahdollisen uuden kirkollisen avioliiton. Eron syyt ei työpöydälle kulkeutuva dokumentti kerro, mutta avioliiton keston se paljastaa. Surukseni olen saanut nähdä, että useimmat eroon päätyneet liitot ovat kestäneet varsin lyhyen ajan. Se on vahvistanut näkemystä, että kirkkomme tarvitsee samankaltaisen avioliittokoulun, joka on käytössä katolisessa kirkossa. Tarvitsehan ihminen koulutusta vähäisempiinkin asioihin, kuin ihmissuhteeseen, jonka on tarkoitus kestää loppuelämän, ja johon tulee toivon mukaan jatkossa kuulumaan myös vastuu useammasta lapsesta. Rakastumisen sijaan koulun perusopetukseen tulisi kuulua rakastamisen opettaminen, mikä ei ole tunteeseen vaan tahtoon perustuva taito.

Muutaman vuosikymmenen aikana on vakiintunut avioliitto käsitteeksi ja instituutioksi, joka yhteiskunnassa rinnastetaan avioliittoon. Kristillisestä näkökulmasta voi kuitenkin ihmetellä kirkkoon kuuluvien haluttomuutta sitoutua Jumalan siunaamaan avioliittoon. On paradoksaalinen yhteiskunnallinen trendi, että samaa sukupuolta olevat haluaisivat avioitua, mutta vastakkaista sukupuolta olevat eivät. Elämme outoja aikoja...

Metropoliitta Arseni



Lupaus jaetusta elämästä

Heikki ja Hanna Rajapolvi, Topi ja Sara Pajarinen: kaksi erilaista kuvaa avioliitosta, kaksi kertomusta rakkaudesta, joka voittaa vastukset ja tekee kantajiensa elämästä suurta.



Ei ole hyvä ihmisen yksinään

Hanna (os. Pietarinen), 44, ja Heikki Rajapolvi, 39, asuvat Liperin Riihitiellä, omassa asunnossaan kehitysvammaisten palvelukodissa. He lupautuivat toisilleen vuonna 2007, heinäkuuisena lauantaina läheisessä Liperin rukoushuoneessa. Avioliittoon vihkimisen toimitti Heikin setä, Valamon luostarin igumeni arkkimandriitta Sergei.

Molemmilla oli takana vuosien yksineulo. He kaipasivat kumppania, jonka kanssa

jakaa elämä.

Riihitiellä Heikin ja Hannan katseet alkoivat kohdata yhä useammin. Kohta he alkoivat jo viihtyä toistensa sohvilla, yhdessä suklaata syöden ja televisiota katsellen.

- Heikki on niin ihana ja suloinen, hänellä on kauniit sääret ja parta, Hanna paljastaa.

- Niin minä rakastuin ja kullastuin häneen, pussailemaan ruvettiin.

- "Lemmen liekki jos leimahtaa, sitä ei saa sammuttaa", Hanna perustelee.

Tie Heikin sydämeen vei vatsan kautta. Hannan tekemiä makkapaloja ja pitsaa ei Heikki voinut vastustaa. Vielä herkutteluaikin vahvempi side oli huumori.

- Hanna on niin nauravainen ja iloinen!

- Heikki hassuttelee ja saa minut nauramaan jok'ikinen päivä!

Päivästä toiseen toisen kanssa nauramisen alkoi suhde muuttua vakavaksi. Yhtenä kauniina päivänä Heikki meni polvilleen, otti Hannaa kädestä ja kysyi:

- Tuletko vaimokseni?

Hanna vastasi epäröimättä: Tahdon!

He ajattelivat, että vielä pitää hankkia liitole siunaus molempien perheiltä ja Jumalalta.

- Vein Hannan syntymäkotiini. Siellä oli isä syömässä aamupalaa. Sanoin:

- Tässä on tuleva miniäsi. Isällä meni aamu-

pala väärään kurkkuun!

Saatuahan hengen taas kulkemaan Heikin isä oli uutisesta onnellinen. Samalla tavalla ilah-
tuivat molempien vanhemmat ja sisarukset.

- Kuulumme nyt toistemme perheisiin,
Hanna sanoo.

Korkeimman siunaus tuli vastauksena
rukoukseen.

- Jumala antoi meille rakkautta ja lämpöä,
sanoi että menkää vain yhteen, te olette nuori
pari, Hanna hymyilee.

Myötä- ja vastoinikäymisissä

Molemmilla on työtehtävänsä palvelukodin
arjessa ja omat harrastuksensa. Toiselle on
tärkeä jättää omaa tilaa ja aikaa. Hanna käy
joskus sukulaisissa Helsingissä ja matkustelee
ulkomaita myöten. Heikkiä ei saa astumaan
lentokoneeseen edes Joensuusta Helsin-
kiin. Hannasta on ihanaa, kun joku odottaa
ja ikävöi häntä kotiin.

Lemmen liekki pysyy elossa pienillä
kauniilla teoilla arjen keskellä.

- Pidän Hannaa hyvänä, silittelen ja annan
intialaista päähierontaa. Joskus löydän jotain
kaunista kirpputorilta ja tuon lahjan ihan
muuten vain, Heikki kertoo.

- Onnea on se, kun mennään piknikille
lammen rantaan, levitetään viltille limpparia
ja Fazerin sinistä, katsotaan silmiin ja pussa-
taan, Heikki tietää.

- Joskus käymme retkellä myös hautaus-
maalla, tervehtimässä edesmenneitä.

Arkinenkin puuha muuttuu rakkaan rinnal-
la hausemmaksi.

- On mukava siivota yhdessä ja auttaa
Hannaa käsitöissä. Tykkään tehdä hänelle
lankakeriä.

Miltä rakkaus tuntuu liki 13 aviovuoden
jälkeen?

- Me pussataan ja halataan edelleen, tans-
sitaan ja lauletaan yhdessä, hassutellaan ihan
hulluja juttuja, kuunnellaan ja kunnioitetaan
toisen mielipiteitä, Hanna luettelee.

- Myös omaa oloa pitää kuunnella. Pitää
rakastaa myös itseä, että voi rakastaa toista,
Heikki muistuttaa.

Yhteentörmäyksetkin kuuluvat rakkauteen.
Heikki vakuuttaa, että ne pyritään sopimaan
"ennen auringonlaskua". Isompiakin haasteita
on parilla ollut: Heikin piti taannoin laittaa
rajoja Hannan juomiselle.

- Rakkaus koettelee, mutta siitä selviää
puhumalla, halaamalla ja anteeksipyyttämäl-
lä, Hanna tietää.

- Ja totta pitää puhua aina!

*Herra Jumala istutti puutarhan itään, Eedeniin, ja sinne hän asetti ihmisen, jonka
oli tehnyt. Herra Jumala sanoi: "Ei ole hyvä ihmisen olla yksinään. Minä teen hänel-
le kumppanin, joka sopii hänen avukseen."*

*"Ja mies sanoi: "Tämä se on! Tämä on luu minun luustani ja liha minun lihastani."
Siksi mies jättää isänsä ja äitinsä ja liittyy vaimoonsa, niin että he tulevat yhdeksi
lihaksi.*

1. Moos 1:2, 18, 23-24

- Pitää antaa tunteiden ensin rauhoittua
ja levätä vähän. Kun saa sanottua asiat, olo
helpottuu ja voi pitää toista hyvänä.

Haastattelussakin pariskunnalla herää
orastava erimielisyys.

- Hanna komentelee nykyään enemmän,
Heikki tuumii.

- En komentele, minä vain sanon miten
asiat on. Minä autan sinua ymmärtämään,
kun asiat ei aina mene päähän.

- No niin, minusta on tullut hyvä kuunte-
lija, Heikki luovii.

- Mutta tykkään Heikistä sellaisena kuin se
on, Hanna päättää.

Rakkauden kantajat

Heikki ja Hanna ovat pohtineet syntymän ja
kuoleman kiertoa. Tuttu postinjakaja joutui
auton tönäisemäksi ja kuoli. Tapaus havahdutti.

- Yhdessä olisi kiva olla elämän loppuun
asti. Toivottavasti ei tarvitse pitkään ikävöidä
toista, Hanna pohtii.

- Elämä jatkuu lapsissa, he jäävät tekemään
työtä meidän jälkeemme ja jatkamaan suvun
perinnettä.

- Me emme kylläkään voi saada omia
lapsia, koska emme voi ottaa niistä vastuua,
Heikki tarkentaa.

- Mutta meillä on turvallinen koti, jossa
saamme elää, on ruokaa ja lämpöä, Hanna
lisää.

Heikillä ja Hannalla on voimakas tunne
tehtävästään tässä elämässä.

- Voimme levittää rakkautta ja lämpöä
kaikille ihmisille. Juuri sitä tarvitaan, Hanna
sanoo.

Heikki kokee samoin:

- Minullekin on sanottu, että tuon ihmisil-
le rauhaa ja valoa!

- Jumala laittaa meille rakkautta ja kaikille
muillekin, Hanna tietää.

- Jaksamme olla iloisia ja reippaita. Joskus
meille tulee naurukohtaus ja saamme koko
väen nauramaan!

Liperin rukoushuone kilometrin päässä

kodista on rakas paikka molemmille. Ja he
ovat rakkaita rukoushuoneella, todellisia
rakkauden kantajia.

- Kirkosta saa henkistä ravintoa. Pappi
puhuu, miten mennään elämässä eteenpäin,
Heikki kertoo.

Heikin pitää ehtiä jo puoli kymmeneksi kello-
ja soittamaan ja "kynttilänsydämiä putsaa-
maan". Nämä ovat hänen palvelutehtäviään.

Jos kirkkoon ei aina pääsekään, jo kello-
jen äänet rauhoittavat. Levyltä kuunnellaan
ortodoksista kirkkomusiikkia.

- Ortodoksiseen elämään minä kuulun. On
ihanaa olla ortodoksi, Hanna iloitsee.

- Se on rikkautta ja rakkautta - ja ihanat
laulut!

Kirkkomusiikki rauhoittaa, kun on paha
mieli. Joskus Hanna tanssiikin sen tahdissa
ja heti tulee iloiseksi.

- Suljen silmät ja olen ortodoksissa
kirkossa.

Työhuoneen seinällä on Valamolainen
Jumalansynnyttäjän ikoni, jonka kanssa Heik-
ki ja Hanna keskustelevat päivittäin. Ikonin
edessä vietettyjä hetkiä he kuvaavat "laatu-
ajaksi".

- Me pyydetään apua, että avioliittomme
säilyisi ikuisesti. Odotin avioliitolta runsasta
rakkautta, luottamusta ja rehellisyyttä. Ruko-
uksiin on vastattu! Ollaan oltu aitoja toisil-
lemme, Heikki vakuuttaa ja jatkaa ääntään
madaltaen:

- Tämä on elävä ikoni, Henki on sen sisällä.

Hannakin tuntee ikonin puhuvan hänelle
ja antavan hyviä ohjeita.

- "Muista olla Heikin kanssa!" ja "Olette
nuoria ja vahvoja, voitte nauttia työn ilosta."
Sellaisia ohjeita, Hanna kuvailee.

Heikki ja Hanna rukoilevat ja siunaavat
itsensä ristinmerkillä aina ennen nukkumaan
menoa. "Sillä tavalla saa parhaat ja levolli-
set unet." Sängyn vieressä seinällä on suuri
punainen sydän, hääpäivältä säästetty, ja
siinä vahvoin kirjaimin kirjoitus: Aviopari
Heikki ja Hanna.

Metsästä kruunujen alle

Sara (os. Mutanen), 25, ja Topi Pajarinen, 27, vihittiin kesällä 2016 Polvijärven ortodoksisessa kirkossa. Nuoreen perheeseen kuuluu nyt 2,5-vuotias Aavu-poika, ja maaliskuussa on toisen lapsen laskettu aika. Pajaristen kodista Polvijärven Sotkumassa on neljän kilometrin matka heidän yhteisen tarinansa alkupisteeseen, Säynelammen leirikeskukseen.

Sara ja Topi tutustuivat kristinoppileirillä ohjaajina. Sara oli edelliskesän kriparilainen ja Topi juuri ajokortin saanut nuorukainen, päätä pidempi muita. Alkeelliset leiriolosuhteet eivät todellakaan olleet ympäristö, josta Sara olisi kuvitellut löytävänsä kumppanin.

- Se ei ole tapa, jolla nuori nainen haluaisi tuoda itsensä esille. Kymmenen päivää kellon ympäri "retupellenä" metsän keskellä. Kukaan ei jaksaa siinä enää miettiä edustavuutta. Se on erilaista kuin treffit kahvilassa, Sara perustelee.

- Säynelammen tinderi, Topi naurahtaa.

Ohjaajatoimet löysivät nopeasti yhteisen aaltopituuden työnteossa - ja huumorisaa. He tunsivat toistensa seurassa ihmeellistä helppoutta ja luontevuutta tilanteessa kuin tilanteessa. Rakkaus alkoikin hiiviskellä vaivihkaa ystävyyskintereillä.

- Muut leiriläiset sanoivat, että he tiesivät paljon ennen meitä, mistä oli kysymys, Sara hymyilee.

Leiri oli eräänlainen rakkauden stressitesti,

jossa oppi tuntemaan harvinaisen nopeasti toisen todellisen luonnon - ja se miellytti. Elokuisen leirin jälkeen suhde kehittyi omalla painollaan seurusteluksi.

- Alusta asti tunsin, että tässä voisi olla ihminen, jonka kanssa voisin jakaa koko elämän. Mutta ei sitä vielä sen vakavammin miettinyt, Sara muistelee.

Tunne samanhenkisydestä vain syveni. Muutaman vuoden seurustelun jälkeen, Saran kirjoitettua ylioppilaaksi, pari muutti yhteen. Vuosi tästä, Topi laittoi polvea maahan perheen kanssa tehdyllä Espanjan matkalla.

- Istuttiin siinä isolla kivellä merta ja auriongonlaskua katsellen. Saralla oli jo kiire palata hotellille, enkä minä saanut asiaani sanottua, yritin vain viivyttää lähtöä, Topi myöntää.

- Sait lopulta kakistettua, Sara nauraa.

Parille kihlaus merkitsi ratkaisevaa askelta kohti avioliittoa. He jakoivat ajatuksen, että perheen perustaminen tapahtuu vasta avioliitossa.

Vihkimisessä oli epätavallisesti läsnä kaksi pappia, parin toiveesta. Vihkimisen toimitti Topin eno, isä Jukka Alava, ja mukana oli kotiseurakunnan isä Paavo Ratilainen, joka leiripappina oli todistanut rakkaustarinan alkua.

Suuri päivä jännitti sen verran, että tarkkoja muistikuvia ei vihkimisestä juuri ole. Saralla vihkiminen oli jo "toinen kerta". Omalla kriparillaan hän oli morsian leikkivihkimisessä.

- Vihkimisessä luettavan Paavalin kirjeen kyllä muistan, sen kohdan, jossa sanotaan: "vaimon tulee kaikessa alistua miehensä tahtoon".

- No et ole kyllä muistanut alistua, Topi kuittaa hekotellen.

Vaikka yksityiskohdat ovat hämärtyneet, muistuu kirkosta mieleen vihkimisen lämmin tunnelma ja kauneus.

- Se oli elämäni toiseksi paras päivä tähän asti. Vain Aavun syntymä ajaa ohi, Topi arvioi.

Meistä tuli me

Avioliitto merkitsi Saralle ja Topille yhteisen perheen perustaa. Mitä muuta avioliitto merkitsee heille kohta neljän aviovuoden jälkeen?

- Avioliitto tuntuu merkitykseltään syvemältä kuin avoliitto. Vihkimisen jälkeen meistä tuli "me", ei vain kaksi erillistä ihmistä. Meistä tuli jo perhe, vaikka lapsia ei vielä ollutkaan, Sara pohtii.

Yhteinen sukunimi kuvastaa Pajaristen mukaan samaa ajatusta: "Me ollaan me." Avioliittoon kuuluu elämän keskipisteen siirtäminen omasta itsestä toiseen ja yhteiseen.

- Avioliitto on toisesta välittämistä ja huolehtimista, toisen kunnioittamista. Perheen asiat asetetaan omien edelle. Viimeistään lapsen syntymä opettaa vanhempia luonnostaan asettamaan omat tarpeet toiselle sijalle - ainakin toivottavasti! Sara arvioi

Toki avioliittoonkin pitää kuulua vapautta, tilaa hengittää. Se on hyvinvoinnin kulmakiviä. Joku tarvitsee enemmän omaa tilaa ja aikaa kuin toinen, ja sitä tarvetta pitää kuun-



nella ja kunnioittaa.

- Rakkaus on voimakasta halua olla rakastetun lähellä. Mutta rakkaus antaa toiselle myös mahdollisuuden omien ystävien näkemiseen ja harrastamiseen. Rakkaus tulee toista puolitiehen vastaan.

Tekemiseen liittyvää vapautta tärkeämpi on vapaus olla oma itsensä.

- Vapautta on se, että pystyy sanomaan kaiken, mitä on mielen päällä, eikä tarvitse pelätä miten toinen siihen suhtautuu, Sara selittää.

Perheen perustana on parisuhde, kahden ihmisen välinen rakkaus, jonka ei pidä muuttua itsestäänselvyydeksi. Siitä on huolehdittava.

- Kyllähän lapsiperheen arjessa rakkaus muuttaa muotoaan. Ei ole aina pelkkää tähtien tykitystä, molemmat myöntävät.

Kuitenkin rakkautta on tärkeää osoittaa joka päivä toisen huomioimisella ja pienillä kosketuksilla, joskus isommillakin.

- On tärkeää aina uudelleen palauttaa mieleen se kipinä, josta kaikki alkoi!

Sara on koulutukseltaan terveydenhoitaja. Hän ehti työskennellä Liperin varhaiskasvatuksen hyvinvointipedagogina ennen jäämistään kotiin hoitovapaalle. Topin työ Telian yrityspuolen aluepäällikkönä tarkoittaa paljon matkustuspäiviä.

- Reissaan Vaasaa, Oulua ja Rovaniemeä myöten. Onneksi voin itse vaikuttaa työaikoihin, Topi kertoo.

Arki on palapeliä. Aikataulujen lisäksi on sovittava yhteen erilaisia odotuksia. Pettymyksiltäkään ei voida välttyä.

- Kun Topi palaa pitkältä reissulta väsyneenä kotiin, hän haluaisi vain levätä rauhassa kotona. Minulle se taas on viikon kohokohta, jolloin haluaisin lähteä yhdessä vähän tuuletumaan ja tapaamaan ihmisiä, Sara kertoo.

Saran vanhemmat erosivat, kun hän oli ekaluokkalainen. Siitä alkoi kahden kodin elämä.

- Kokemus on antanut minulle lujuttua ja päättäväisyyttä. Haluan kaikin tavoin ennakoida, että näin ei kävisi meille.

Kumpikin osapuoli kantaa avioliittoon aina omat perhetaustansa ja mallinsa. Saran perheessä on totuttu puhumaan vaikeistakin asioista, ja tähän hän yrittää Topiakin opettaa.

- Keskustelu on kaiken ydin. Että asioita käydään ajoissa läpi. Ettei huomattaisi ajautuneemme tilanteeseen, josta ei ole läpikäymistä.

Osana suurta ja selittämätöntä ihmettä

Palataan vielä kirkkoon vihkipuunujen alle. Mitä Saralle ja Topille merkitsee, että liitto on solmittu Jumalan edessä ja Jumalan kanssa? Mitä merkitsee perhe ja suku, jonka keskellä heidät on liitetty yhteen?

- Minulle oli selvää, että haluan osaksi juuri avioliiton sakramenttia, enkä esimerkiksi siviilivihkimistä maistraatissa. Sakramentti on minulle tosi merkityksellinen, mutta en osaa selittää miksi, Sara tuumii.

- Kirkossa on jotakin suurta ja selittämätöntä tärkeyttä, josta haluan meidän perheen olevan osallinen. Kirkko paikkana tuntuu lämpimältä, turvalliselta ja vakaalta.

Kohta Sara ja Topi huomasivat, miten elämä voi koetella liiton perustusten kestävyttä ja miten kaikki tuki on tarpeen nuoren perheen elämässä.

- Ensimmäinen lapsemme Aavu oli haastava vauva, tosi vatsavaivainen ja uniongelmainen. Ensimmäisen 7 kuukauden aikana hän nukkui enintään puoli tuntia yössä ja heräsi noin 15 kertaa.

- Valvominen on aivan järkyttävää. Muutuinkin varmaan kamalaksi. Molemmat olimme superväsyneitä. Vain toisen avulla jaksoi, Sara kiittää.

Samaan aikaan Topi uupui työssä ja hänellä todettiin masennus. Vauvaperheen ilo sukelisi hämärään tunneliin, jossa rakkauden kipinät johdattivat eteenpäin askel kerrallaan: Pienet huomioneleet puolin ja toisin, teekupin tuominen, "Mene sinä nukkumaan, minä olen tässä!"

- Ei sen tarvinnut olla erikoista, kunhan tunsin olevansa tärkeä. Se auttoi jaksamaan, Sara huokaa.

Lopulta he eivät enää luottaneet neuvojan vakuutteluihin, että kaikki on normaalia. Yksityinen lastenlääkäri tutki kaikki mahdolliset allergiat ja määräsi tiukan dieetin vauvalle ja imettävälle äidille. Piina loppui siihen pakkaan.

- Kykenemme todellakin ymmärtämään pariskuntia, jotka eivät jaksaa ensimmäisenä vauvavuotena. Siinä tulee paljon eroja, Sara tietää.

- Jos meillä ei olisi ollut näin vahva tukiverkko, olisimmeko mekään tässä?

Molempien vanhemmat ymmärsivät tilanteen. He asuivat lähellä ja pystyivät auttamaan.

- Oli aivan täydellistä, jos äiti tullessaan tyhjensi tiskikoneen! Tai jos kipeänä ollessani joku kummeista tuli ulkoilemaan Aavun

kanssa, Sara muistelee.

Sara ja Topi toivovat, että kaikilla nuorilla perheillä olisi riittävä tuki- ja tukiverkko. Suku ja ystävät, jotka seisoivat todistajina heidän häätöjuhlassaan, olivat myöhemmin mukana kantamassa heidän taakkaansa.

- On valtavan tärkeää, että lähellä on ihmisiä, ystäviä ja vertaisia, joille voi puhua ja tietää tulevaisuuden ymmärrettäväksi, Sara sanoo.

Ajassamme on havaittavissa selkeä trendi: Yhä useammat nuoret aikuiset eivät halua sitoutua parisuhteeseen, saati vanhemmuuteen. Ei haluta rajoittaa vapautta. Ehkä pelätään epäonnistumista. Usein korostetaan sitoutumiseen liittyvää luopumista, eikä nähdä miten suurta saa tilalle.

- Kun olen antanut lupaukseni, että vietän lopun elämäni toisen kanssa, en ole enää koskaan aivan yksin, Sara kokee.

- Kun tulen pitkältä matkalta kotiin, Aavu juoksee vastaan ja huutaa: "Isiisii!" Jo pelkästään sen hetken takia kaikki tämä olisi kannattanut, Topi vakuuttaa.

- Sitä iloa on vaikea kuvailla, kun näkee lapsen kasvavan ja kehittyvän. En vaihtaisi mitään pois, en edes vaikeimpia hetkiä. Niitä vasten paremmat hetket tuntuvat niin hyviltä, Sara jatkaa.

- Koettelemukset ovat sitoneet meidän lujemmin yhteen. Olemme selvinneet tästäkin, miksemme kaikesta muustakin!

- Ja niinpä meillä on toinen lapsi tulossa. Vaaroja päin, Topi huudahtaa.

Lapsiperheen onnea voi olla vaikea ymmärtää tuon elämäntilanteen ulkopuolelta. Nuoren aikuisen silmiin se voi vaikuttaa kapealta ja jämähtäneeltä. Mutta entä jos elämän suurin ihme istuu pöydän päässä syöttötuolissa ja suurin onni leikkii olohuoneen matolla? Miksivät unelmat liikkuisi silloin samalla tasolla?

- Ah, miten taivaallista on hektisen viikon jälkeen pötkähtää lattialle ja vain olla, Sara huokaa ummistaen silmänsä.

- Tunnustan, että juuri nyt toivon elämältä kaikkein eniten tasaisuutta ja terveyttä.

- Minä puolestani odotan vakautta, Topi nauraa.

- Kaikessa tylsyydessään, onnellista tasapaksua elämää!

- Joulupaketteja! Aavu ilmoittaa silmät kirkastuen.

Ja niin alkaa tammikuussa joulun odotus.

Pastori Tuomas Kallonen



AVIOLIITTO – IHANTEITA JA TODELLISUUKSIA

Käsitys parisuhteista, perheistä ja yksin elämisestä asettaa kirkon tänä päivänä haasteen eteen. Mitä tarkoittaa avioliitto?

Kreetalla vuonna 2016 kokoontunut ortodoksisen kirkon Suuri ja pyhä synodi toteaa avioliiton ehdottomana edellytyksenä olevan miehen ja naisen vapaasti solmima liitto. Otsikkona kyseiselle asiakirjalle on ”Avioliiton sakramentti ja sen esteet”. Ortodoksisessa kirkossa avioliitto on siis pyhä mysteerio. Jotain, joka liittyy Taivasten valtakunnan salaisuuteen ja sitä kautta myös kirkon olemukseen yhteisönä ja tienä pelastukseen.

Ihanteellisimmillaan avioliitto on ortodoksisen kirkon kanssa täydessä ehtoollisyhteydessä olevan miehen ja naisen välinen purkautumaton liitto. Avioliitto ei siten ole vain kahden ihmisen keskinäisiin tunteisiin perustuva liitto vaan jotain, jonka kautta kaksi kirkon jäsentä sitoutuu yhdessä syvemmin

kirkon salaisuuteen. Parhaiten tämä ihanne tulee ilmi molempien yhteisessä osallisuudessa kirkon salaisuudesta par excellence, pyhästä ehtoollisesta.

Varhaisessa kristinuskossa kahden kristityn keskenään solmima avioliitto tuotiin koko kirkon, seurakunnan, keskelle liturgiaan, jossa piispa siunasi solmitun liiton ja pari osallistui ehtoollisesta. Tämä yhteys näkyy edelleen nykyisessä pyhien toimitusten käsikirjassa, Euhologionissa, jonka ohjeen mukaan kihlauksen toimittaminen alkaa liturgian jälkeen ”papin vielä ollessa alttarissa”.

Yhdessä ja erikseen

Pitkään senkin jälkeen, kun avioliittoon kruunaaminen oli jouduttu erottamaan liturgiasta, vihittävä pari osallistui ennenpyhitetyistä

lahjoista niissä tapauksissa, joissa molemmat olivat siihen oikeutetut. Avioparin osallisuus ehtoollisesta on toisin sanoen avioliiton perusta ja päämäärä. Siten avioliitto on osa Taivasten valtakunnan ikuisuutta. Avioliittoon kruunaamisen toimituksessa luettava epistolateksti apostoli Paavalin kirjeestä efesolaisille (5:21-33) asettaa miehen ja naisen avioliiton Kristuksen ja kirkon suhteen kuvaksi. Tämän pohjalta käsitys siitä, että kahden ortodoksin välinen, ensimmäinen avioliitto olisi kirkon näkökulmasta ihanne. Kirkko on kuitenkin tiedostanut ihmisen lankeemuksen alaisen tilan ja siten poikkeamat ihanteista koko historiansa ajan, esimerkiksi avioeron mahdollisuuden viimeistään 300-luvulta.

Kirkon ja kristittyjen käytännön elämää säätelevissä kanoneissa avioeroon päätyneil-

le ja puolison kuoleman jälkeen uudelleen avioituneille määrätään kuitenkin katumusai-koja, jotka saattoivat estää ehtoolliseen osal-istumisen vuosiksin. Apostoli Paavali antaa ensimmäisen korinttolaiskirjeen 7. luvussa ohjeita kristityille sekä tilanteeseen, jossa molemmat puoliset eivät ole kristittyjä että tilanteeseen, jossa yksi avioliitto on maallise-na sopimuksena tavalla tai toisella päättynyt.

Lähtökohtana kristityn elämälle aposto-lin mielestä näyttäisi olevan naimattomuus, kuten on hänen oma osansa, mutta näkemyk-sen voidaan nähdä myös liittyvän Paavalin vakaaseen luottamukseen nopeasta Kristuk-sen toisesta tulemisesta. Eri aikoina saman-kaltaiset pastoraaliset näkemykset ovat olleet läsnä kirkon elämässä.

Varhaisimmilla vuosisadoilla kysymys puolison kristinuskosta oli aiheellinen, myöhemmin pakanuuden hävittyä kysymys puolisoitten oikeauskoisuudesta tuli ajan-kohtaisemmaksi. Lopulta avioliittoon kruu-naamisen toimitus irtosi liturgiasta, johtuen osaltaan siitä, että kirkosta tuli osa valtioko-neistoa, jolloin vihkimään jouduttiin myös muita kuin ortodoksia kristittyjä keskenään.

Tämän päivän kruunaus

Nykyisellään ortodoksissa kirkossa voidaan kruunata avioliittoon pari, joista toinen kuuluu ortodoksiseen kirkkoon, ja toinen johonkin toiseen kristilliseen kirkkoon. Tämä tapahtuu ekonomian perusteella, eli sellai-sen kirkon opetuksen ja kanonien tulkin-nasta käsin, joka ei edus-ta ankarinta tulkintaa, vaan josta paikallinen piispa tai piispainkokoukset antavat ohjeita. Avioliittoon vihki-misen alkuperäisen yhtey-den katkeaminen liturgiaan näyttäisikin puoltavan nyky-käytäntöä seka-avioliittojen tai ekumeenisten avioliitto-jen osalta: kaksi ortodoksia-han voisi avioitua liturgian yhteydessä toimitettavassa kruunaamisessa.

Jos toinen puolisoista ei kuulu mihinkään kristilli-seen kirkkoon, kruunaamis-ta ei voida toimittaa, mutta Suomen ortodoksisen kirkon piispainkokous on antanut v. 1970 ohjeen lyhyen rukouspalveluksen kaavasta aviolii-ton siunaamiseksi. Suomalaisessa uskon ja uskonnollisuuden vahvasti yksityistävässä kulttuurissa erilaisia uskonnollisia katso-muksia voi olla vaikea nähdä periaatteellisi-na avioliiton esteinä. Toisaalta elämän mittai-

nessa intiimissä ihmissuhteessa mikä asia tahansa voi kasvaa haasteeksi tai voimava-raksi, vaikka asia olisi puolisoille alun perin miten merkityksetön tahansa. Samoin moni-arvoistuvassa ja -kulttuuristuvassa yhteiskun-nassa uskonnon ja uskonnollisen sitoutumi-sen merkitys kasvaa koko ajan ja heijastuu yhä enemmän perheiden arkeen.

Aivan pohtimatta uskontoasioita avioliit-toon ei ole hyvä mennä. Kirkko on kykene-vä ottamaan huomioon ihmisiä koskettavia erilaisia elämäntilanteita ainakin katsomus-kysymyksissä. Edes Venäjän kirkon sosiaali-eettinen julkilausuma vuodelta 2015 ei pidä "laittoman" tai synnillisenä yhteisasumisena avioliittoa toisuskoisen kanssa.

Samaa sukupuolta olevien liitto

Jos eriuskoisten kesken perustetut perheet eivät olekaan kirkolle mikään uusi ilmiö, samaa sukupuolta olevien parisuhteiden

Perhe on pienoiskirkko

virallistaminen on. Viime vuosikymmeninä aiheesta käyty keskustelu ulottuu myös orto-doksiseen kirkkoon.

Helppo vastaus kysymykseen olisi todeta, että koska avioliitto on kirkon pyhä mysteeri, se heijastaa ihmisen alkuperäistä paratiisillis-ta, syntiin lankeamatonta tilaa, jossa mies ja nainen luotiin toisilleen kumppaneiksi, eikä

seen, tai käytännöllisemmällä tasolla sen, miten suhtaudutaan yleensä parisuhteisiin avioliiton ulkopuolella.

Apulaisprofessori Pekka Metso on koon-nut artikkelissaan vuodelta 2018 tarkem-min Suomen ortodoksissa kirkossa käytyä keskustelua liittyen samaa sukupuolta olevi-en parisuhteista. Ympäriöivien yhteiskuntien paitsi lainsäädäntö, myös arvot ovat vaikuta-neet kirkon käytäntöihin läpi historian ja erilaisten kulttuurien.

Monimuotoistuva käsitys erilaisista pari-suhteista, perheistä ja yksin elämisestä antaa kirkolle pohdittavaa. Jos jossain historian hetkessä yhteiskunnalle riitti vapaan miehen ja naisen julkinen yhteisasuminen avioliiton määritelmäksi, miten tämä suhteutuu vaikka-pa nykyiseen käsitteeseen avioliitosta aviolii-tosta erillisenä käsitteenä ja kuinka kristinus-koon sitoutuneiden tulisi asiaan suhtautua?

Ortodoksissa kirkossa perhettä kutsu-taan pienoiskirkoksi. Ajatus pitää sisällään sen, että avioliiton mysteerion kautta se ei ole vain tyypillinen luonnollinen ihmis-suhde, vaan olennainen luova hengellinen voima, kuten Kreetan synodi asian ilmaisee. Tämä tarkoittaa sitä, että perhe on kristillisen elämän perusyksikkö ja lähtökohta jokaisel-le sen jäsenelle; miehelle ja vaimolle sekä mahdollisille lapsille. Kuten avioliitto on kuva Kristuksesta ja kirkosta, kirkko on jäsenilleen perhe, jossa jokainen jäsen hyväksytään ja jossa jokaista rakastetaan ja ohjataan kohti "täyttä aikuisuutta".

Avioliiton ihanne sitou-tumisena entistä syvemmin kirkon salaisuuteen kutsuu jokaista luotua parisuhteesta tai sen puutteesta riippumat-ta katumukseen ja omasta tahdosta luopumisen tielle.

Niin paljon kuin kirkon jäsenyyttä pidetään pelastuk-sen ehtona, kirkon paimen-ten tehtävänä on ohjata kaik-kia jäseniään kohti kirkkoa ja sen jäsenyyttä.

Pastori Teemu Toivonen



Avioliitto on osa Taivasten valtakunnan ikuisuutta.

keskustelu samaa sukupuolta olevien aviolii-tosta siten kosketta ortodoksista kirkkoa. Tämä vastaus herättää kuitenkin monia kysymyk-siä, kuten sen, mikä rooli seksuaalisuudella luomisessa oli, ja mitä sille tapahtui lankee-muksessa, kuinka ihmisyyden lankeemus suhteutuu henkilökohtaiseen lankeemuk-

<https://mospat.ru/en/documents/social-concepts/>

<http://www.ennenjanyt.net/2018/02/keskustelu-samaa-sukupuolta-olevien-parisuhteesta-suomen-ortodoksissa-kirkossa-vuodesta-1990-nykyhetkee>



PYHIEN AVIOLIITOISTA

Pyhien elämäkerroissa avioliitoista puhutaan vähän eikä avioelämää kuvata, mikä on luonnollista. Hagiografia kurkottaa tavallisen elämän yli ja keskittyy kuvaamaan pyhien hengellistä taivalta. Kuitenkin lyhytkin tarkastelu osoittaa, että moni pyhä ihminen on elänyt avioliitossa, kuka pidemmän, kuka lyhyemmän ajan.

Millainen on pyhien ihmisten avioliitto? Ketä pyhiä aviopareja tunnemme? Jos jätämme laskuista Vanhan testamentin esi-isät ja -äidit, mieleen muistuvat ensin Herran esivanhemmat vanhurskaat Joakim ja Anna (9.12.) sekä Johannes Kastajan vanhemmat Sakarias ja Elisabet (5.9.). Nämä vanhan ja uuden liiton välissä eläneet pyhät ovat esimerkkinä pitkästä, puolisoitten keskinäiseen rakkauteen ja kunnioitukseen perustuvasta avioliitosta, jonka perustana oli Jumalan rakastaminen ja käskyjen noudat-

taminen. Koetinkivenä molemmissa liitoissa oli lapsettomuus. **Joakimin ja Annan** elämäkerta kuvaa kauniisti, miten molemmat puoliset tahoillaan kärsivät tilanteesta ja purkivat lapsen kaipuunsa rukoukseen. Jumala siunasi niin Joakimin ja Annan kuin **Sakariaan ja Elisabetin** liiton ja soi heille lapsen heidän vanhoilla päivillään.

Sydän Jumalan rakkaudelle

Pyhittymisen tie avioliitossa aukenee - ei puolisoitten välisen rakkauden eikä myöskään oman perheen sisään sulkeutuneen

rakkauden kautta - vaan avaamalla sydän Jumalan rakkaudelle ja sen kautta lähimmäisille. Tästä kauniina osoituksena on kirkkoisä **Gregorios Teologin perhe**. Gregoriosen äiti Nonna (5.8.) oli kristitty. Isä **Gregorios vanhempi** (1.1.) otti vaimonsa vaikutuksesta kasteen 50-vuotiaana ja tuli valituksi kotikaupunkinsa piispaksi. Perheessä vallitsi hyveellinen ilmapiiri. Gregorios vanhempi oli täynnä intoa Jumalan asioissa. **Nonnaa** ei kiinnostanut maailman turhuus eikä itsensä kaunistelu. Molemmat rakastivat köyhiä ja antoivat almuja. Heille syntyi kolme lasta, jotka kasvoi-

vat pyhään elämään kotonaan. Pojat Gregorios Teologi (25.1.) ja Kesarios (9.3.) valitsivat neitseellisen elämäntavan, mutta perheen tytär **Gorgonia** (23.2.) solmi avioliiton. Äitinsä tavoin myös Gorgonia veti miehensä mukaan kristilliseen elämään, sillä hän tahtoi mennä paratiisiin kokonaisena eikä vain puolikkaana, kuten hän tapasi sanoa.

Myös Gregorios Teologin ystävän **Basileios Suuren lapsuudenperheessä** vallitsi kristillinen henki. Pohjan sille loi Basileioksen isoäiti Makrina. Basileioksen isää **Basileios** vanhempaa ja äitiä **Emmeleiaa** kunnioitetaan pyhinä. Perheen kymmenestä lapsesta peräti viisi on kirkon kunnioittamia pyhiä.

Elämä luostarissa

Pyhien ihmisten avioliitoista puhuttaessa on hyvä muistaa, että esiin nousevat poikkeustapaukset. Kirkko kunnioittaa pyhinä useita aviopareja, jotka puolisoiden yhteisestä sopimuksesta vihkiytyivät luostarielämään. Näissä elämäkerroissa puolisoiden välinen rakkaus kirkastuu ja jalostuu niin suureksi rakkaudeksi Kristukseen, että se ei jätä tilaa maalliselle ruumiilliselle rakkaudelle. Kosketava on pyhien marttyyrien **Galaktionin ja Epistemen** elämäkerta (5.11.). Galaktionin kristityt vanhemmat antoivat hänelle puolisoksi kauniin Episteme -nimisen neidon. Galaktion ei kuitenkaan koskenut vaimoonsa, koska tämä oli pakana, vaan alkoi ensin opettaa hänelle kristinuskoa. Otettuaan kasteen Episteme näki näyn, jonka innoittamana hän ja Galaktion päättivät elää neitseellisesti elämänsä loppuun asti. He jakoivat omaisuutensa köyhille ja siirtyivät Siinaille, jossa molemmat kilvoittelivat tahoillaan. Kun Galaktion kristittyjen vainon aikana 200-luvulla pidätettiin, Episteme lähti vapaaehtoisesti hänen mukaansa marttyyrikilvoitukseen. Kidutusten jälkeen heidät mestattiin. Galaktion oli tuolloin 30-vuotias ja Episteme ei ollut täyttänyt vielä kahtakymmentä. Marttyyrikuolema liitti pyhät uuteen hengelliseen liittoon ja heidät muistetaan yhdessä.

Toiset pyhät elivät pitkään hyvässä avioliitossa, kunnes päättivät lähteä tahoilleen kilvoitus- ja luostarielämään. Näin teki esimerkiksi lähellä omaa aikaamme elänyt pyhittäjä **Serafim Vyritsalainen** (21.3.). Hän ja hänen puolisonsa tunsivat molemmat kutsumusta luostarielämään, mutta saivat hengelliseltä isältään kehotuksen mennä ensin naimisiin. He perustivat menestyvän kauppayrityksen, saivat kaksi lasta ja harjoittivat hyväntekeväisyyttä. Tyttären kuoleman jälkeen he alkoivat yhteisestä päätöksestä elää keskenään kuin veli ja sisar. Pian Venäjän vallankumouksen jälkeen he viimein toteut-

tivat perimmäisen kaipuunsa vihkiytymällä luostarielämään.

Ainutlaatuinen avioliitto

Jokainen avioliitto solmitaan kahden ainutlaatuisen persoonan välille ja niin jokainen liitto on omanlaisensa ja ainutlaatuinen. Näin on myös pyhien kohdalla. Lukemattomat pyhät ovat eläneet jonkinlaisen jakson elämästään avioliitossa, jonka jälkeen tai jossa eläen he ovat kasvaneet kohti Jumalan kaltaisuutta. Monet rakastetut pyhittäjäsäät ja -äidit olivat avioliitossa ennen munkiksi tai nunnaksi vihkimistään. Kirkon varhaisilta vuosilta mieleen nousee pyhittäjä-äiti **Melania Roomalainen** (31.12.), joka naitettiin vastoin tahtoaan jo teini-ikäisenä Pinianus -nimiselle nuorukaiselle. Melania olisi halunnut elää neitseellisesti, mutta Pinianuksen toivomuksesta he päättivät ensin hankkia kaksi lasta. Lapset kuolivat pian, minkä

Jokainen liitto on omanlaisensa

jälkeen nuoret aloittivat kilvoituksensa. Melania oli tuolloin vasta 20-vuotias. Hän myi ja jakoi hyväntekeväisyyteen suuren omaisuutensa ja matkusteli Välimeren rannikoiden pyhillä paikoilla tavaten aikansa suurimpia kilvoittelijoita. Lopulta hän perusti luostarin Öljymäelle. Kirkko kunnioittaa häntä yhtenä suurista naiskilvoittelijoista.

Elämä pyhän ihmisen rinnalla ei ole helppoa. Sen sai kokea pyhän **Johannes Kronstadtilaisen** (20.12.) vaimo Elisabet. Johannes eli avioliitossa koko elämänsä muttei koskaan koskenut vaimoonsa. ”Onnellisia avioliittoja on tarpeeksi ilman meitäkin. Meidän on omistettava itsemme Jumalalle”, hän sanoi nuorelle vaimolleen heti häiden jälkeen. Asiaan sopeutuminen vaati Elisabetilta vuosia. Ajan myötä hän kokosi ympärilleen omanlaisensa perheen sukulaistensa lapsista. Hän pysyi loppuun saakka pyhän Johanneksen rinnalla huolehtien hänestä sisarellisesti. Pyhä Johannes puolestaan omistautui kokonaan Jumalan ja lähimmäisten palvelemiseen. Ikääntyessään hän väsyi joskus kodin hälinään, mutta oli riippuvainen vaimonsa huolenpidosta.

Pyhä **Filaretos Laupias** (1.12.) oli perheen isä, jolla oli vaimo ja kolme lasta. Varallisuuttaan hän käytti köyhien hyväksi. Kun perhetä kohtasivat vastoinkäymiset ja he menettivät omaisuutensa, Filaretos jatkoi köyhien auttamista. Lopulta hän antoi eräälle köyhälle viimeisen kyntöhärkensä. Hänen vaimon-

sa sanoi tuohtuneena Filaretoksen saattavan perheen nälkäkuolemaan, mutta Filaretos kesti syytökset ja vakuutti Jumalan kyllä huolehtivan heistä. Niin tapahtuikin. Filaretos vaurastui uudestaan ja jatkoi hyväntekeväisyyttä kuolemaansa asti.

Avioliiton kilpakenttä

Avioliitto kaikkine karikkoineen on ollut joillekin pyhille elinikäinen kilpakenttä siinä missä areena marttyyreille, luostari pyhittäjille, erämaa erakoille tai piispaistuin esipaimenille. Toisille se on ollut pieni alkusoitto, kuin ponnahduslauta kohti pyhyyttä. Näin oli autuaan **Ksenia Pietarilaisen** (24.1.) kohdalla. Hän jäi nuorena leskeksi. Puolison äkillisen kuolema järkytti häntä niin, että hän alkoi kilvoitella houkkana Kristuksen tähden. Pyhä **Johannes Sonkajanrantalainen** puolestaan meni leskeksi jäätyään uudelleen naimisiin. Toisen vaimon Annan osaksi tuli tunnistaa teloitettun Johanneksen ruumis, kun se oli kaivettu joukkohaudasta.

Pyhien elämäkerroista löytyy myös avioeroja. Pyhän **Tamara Georgialaisen** (1.5.) ensimmäinen mies oli juoppo ja moraaliton ja avioliitto päättyi eroon. Hovin painostuksesta Tamara solmi toisen avioliiton.

Venäläinen **marttyyripiispa Arkadi** (Bežetskin piispa, 16.12.) palveli ensin seurakuntapappina ja joutui pidätetyksi. Hän sai muutaman vuoden vankeustuomion, minkä aikana hänen vaimonsa meni naimisiin punakaartilaisen kanssa. Koska heillä ei ollut lapsia, isä Arkadi myöntyi eroon. Myöhemmin hänet vihittiin piispaksi ja hän kärsi marttyyrikuoleman vuonna 1937.

Nuorten avioparien ja perheen suojelijoina pidetään 1200-luvulla elänyttä Muromin ruhtinasparia **Pietaria ja Febroniasia**, eikä ihme - he elivät rakkausliitossa, joka kesti yli vaikeuksien ja kiusausten.

Pietari oli ruhtinassukua ja Febroniasia talonpoikaistyttö ja ylimystö vastusti epäsaatua liittoa. Hetkeksi nuoret joutuivat pakenemaan Muromista. Palattuaan he hallitsivat viisaasti, elivät Jumalan käskyjen mukaan ja rakastivat kaikkia. Heidän pyhäinjäännöksensä Muromissa Pyhän Kolminaisuuden nunnaluostarissa ovat nuorten parien suosima pyhiinvaelluskohde.

Nunna Ksenia



JOUKO LUUKKONEN

Piispa Matti Sihvonen viettää eläkepäiviään Kuopiossa Valkeisen lammen rannalla.

Sortavalan vaaroilta Kuopion piispaksi

Kun Matti Sihvonen valittiin evangelisluterilaisen kirkon Kuopion hiippakunnan piispaksi, hän ei arastellut sitä, että Kuopio oli ortodoksisen kirkon keskus. Sortavalassa syntynyt Sihvonen eli lapsuutensa alueella, jossa ortodoksit olivat väestön enemmistönä.

Minulla ei taustani ansiosta koskaan ole ollut vaikeuksia ymmärtää ortodoksista kirkkoa. Siksi minulla ei ole ollut minäkäänlaisia ongelmia rinnakkainelossa ja yhteistyössä ortodoksipiispojen ja muiden ortodoksien kanssa, Sihvonen sanoo.

Vuodesta 1996 lähtien Sihvonen on viettänyt eläkepäiviään Kuopiossa. Kerrostaloasunnon olohuoneesta avautuu kaunis näkymä Valkeisen lammelle, jonka toisella rannalla sijaitsevassa talossa asuu yksi Sihvosten lapsista. Sihvosten kotiseurakunnan eli Alavan seurakunnan kirkkoon on matkaa vajaa puoli kilometriä.

- Olen aina kuulunut Kuopion hiippakunnan papistoon. Minä olen itäsuomalainen. Täällä on hyvä olla. Ei ole ollut mitään syytä lähteä täältä pois, Sihvonen vakuuttaa.

Kirkonkello ortodokseilta

Pois synnyinsijoiltaan Sortavalasta Sihvonen sen sijaan joutui lähtemään kaksi kertaa. Ensimmäinen lähtö oli edessä talvisodan jälkeen, toinen ja lopullinen muutamaa vuotta myöhemmin, kun Suomi jatkosodan jälkeen menetti koko Raja-Karjalan.

Sihvonen syntyi maanviljelijäperheeseen elokuussa 1932 Sortavalan maalaiskunnassa. Tilan pellot sijaitsivat aivan Jaakkiman kunnan rajalla. Laatokka oli kotia lähellä. Kotivaaralta saattoi joskus kuulla Valamon luostarin kellojen kumun.

Monen muun evakon tapaan Sihvonen on käynyt monta kertaa kotipaikallaan sen jälkeen, kun matkustaminen rajan yli tuli 1990-luvun alussa mahdolliseksi. Paikka on tullut tutuksi myös kaikille Sihvosen lapsille ja lastenlapsille.

Eräänlainen kunnianosoitus entiselle kotiseurakunnalle on Sihvosen kirjoittama Sortavalan maaseurakunnan historia, joka valmistui kaksi vuotta sitten. Seurakunta lakkautettiin vuonna 1949 samalla tavalla kuin kaikki muutkin luovutetun Karjalan luterilaiset seurakunnat.

Sihvonen näyttää kirjastaan Sortavalan luterilaisen kirkon kuvaa. Kirkko oli maaseurakunnan ja kaupunkiseurakunnan yhteinen. Suureen kirkkoon mahtui istumaan yli 2000 sanan kuulijaa.

Talvisodan aikana helmikuussa 1940 Neuvostoliiton koneet pommittivat kirkkoa ja se paloi perustuksiaan myöten. Kun Sortavalan väki keväällä 1942 pariksi vuodeksi palasi asuinsijoilleen, luterilaiset jumalanpalvelukset jouduttiin järjestämään väliaikaisissa tiloissa.

Kansankirkkojen suhteista kertoo, että

maaseurakunta sai kirkonkellon lainaan ortodoksiselta seurakunnalta. Kellotapulia ei ollut, mutta kelloa varten rakennettiin talloilla tukeva kolmijalka. Luterilaisen jumalanpalveluksen alkamisesta kerrottiin kansalle ortodoksisella kirkonkellolla.

Tämän avuliaisuuden Sihvonen muisti myöhemmin toimiessaan Hankasalmen seurakunnan kirkkoherrana.

- Hankasalmi kuului Rautalammin ortodoksiseen seurakuntaan. Koska Hankasalmella ei ollut ortodoksista kirkkoa, sovimme kirkkoherra Risto Linnun kanssa, että palvelukset voidaan toimittaa luterilaisessa seurakuntatalossa. Linnusta tuli hyvä ystäväni, Sihvonen kertoo.

Matalat kirkkorajat

Sihvonen on eläkkeellä kirjaksi asti tutkinut ortodoksisen ja luterilaisen kirkon suhteita Raja-Karjalassa. Rinnakkain rajalla -kirja ilmestyi vuonna 2014.

Sihvonen korostaa, että suhteet olivat hyvät. Varsinkin tavalliset ihmiset suhtautuivat toisiinsa yli kirkkorajojen mutkattomasti. Aitoja ei rakenneltu.

- Minunkin kuudesta kummistani yksi oli ortodoksi. Hän oli tätini mies, harras uskova. Hänen kanssaan kävin teologisia keskusteluita opiskeluaikanani.

- Paikoin Raja-Karjalassa ortodoksit kokivat tosin ahdistavaksi luterilaisen väestön liisääntymisen ja luterilaisten kirkkojen rakentamisen, hän sanoo.

Sihvosen mukaan ihmiset saattoivat kuitenkin sunnuntaisin pohtia, mihin kirkkoon lähdetäisiin. Joskus lähdettiin siihen kirkkoon, johon kyyti järjestyi helpoimmin. Tavallista oli, että luterilaiset osallistuivat ennen sotia aktiivisesti toimineisiin ortodoksien tiistaiseuroihin, lauloivat ortodoksisissa kirkko-kuoroissa ja kävivät pääsiäisyön palveluksissa ortodoksisessa kirkossa.

Ortodoksipapit eivät kuitenkaan aina katsooneet suopeasti sitä, että ortodoksiperheiden lapset halusivat käydä luterilaisissa pyhäkouluissa. Myös koulujen uskonnonopetuksesta käytiin joskus riitoja.

Ongelmia aiheuttivat myös koko ajan yleistyneet seka-avioliitot tai ekumeeniset avioliitot, niin kuin nykyisin usein sanotaan. Lain mukaan lapset kastettiin isän kirkkoon, mutta aviopuolisot saattoivat sopia toisinkin. Ortodoksit kokivat, että he olivat tällaisissa sopimuksissa usein menettävä osapuoli.

Eri kirkkoihin kuuluneiden aviopuolisoiden hautaamisessakin oli omat kommervenkinsä. Aviopuolisot luonnollisesti useimmiten halusivat tulla siunatuksi kirkkomaahan vierokkain. Luterilaisilla ja ortodoksiseurakun-

nilla oli kuitenkin erilliset hautausmaat. Ortodoksit joutuivat hakemaan luvan arkkipiispalta asti jos mielivät tulla haudatuiksi luterilaiselle hautausmaalle.

- Hautausmaat sijaitsivat yleensä vierekkäin. Nähtiin sellaisiakin ratkaisuja, että aviopuolisot siunattiin eri puolille aita, mutta kuitenkin lähekkäin. Sihvonen kertoo.

Isä toivoi viljelijää

Omaa kotiaan Sihvonen luonnehtii hartaaksi ja uskovaiseksi kodiksi. Sihvosen isä toivoi pojastaan työnsä jatkajaa maanviljelijänä.

- Isälleni tarjottiin sotien jälkeen korvaukseksi Karjalaan jääneestä tilasta maata Pihtiputaalta. Tarjottu tila oli pelkkää korpea, ei aariakaan peltoa eikä minkäänlaisia rakennuksia. Sitä isä olisi varmaan kuitenkin lähtenyt raivaamaan, jos minä en olisi aloittanut oppikoulua Jyväskylässä. Valinnan jälkeen isä kuitenkin tuki minua kaikin tavoin, Sihvonen

Pääsiäisen sanoma on suurenmoinen asia.

muistelee.

Ajatus teologian opinnoista alkoi itämään jo Sihvosen lukiovuosina, mutta lopullisen päätöksen hän teki vasta armeijan jälkeen. Papiksi hänet vihki vuonna 1958 Kuopiossa nykymuotoisen Kuopion hiippakunnan ensimmäinen piispa Eino Sormunen, jota Sihvonen sanoo pitävänsä ”omana piispanaan”.

Teologian tohtoriksi Sihvonen väitteli vuonna 1980. Kuopion hiippakunnan piispaksi hänet valittiin Kirkon koulutuskeskuksen johtajan paikalta vuonna 1984.

Kirkkojen yhteistyötä

Sihvonen oli syntynyt Sortavalassa, joka hänen syntymänsä aikaan oli Suomen ortodoksisen kirkon keskuspaikka. Piispaksi hän tuli Kuopioon, jonne ortodoksisen kirkon arkkipiispanistuin oli siirretty sotien jälkeen.

Kuopion piispana Sihvonen on päässyt tutustumaan moniin ortodoksipiispoihin ja tekemään myös yhteistyötä heidän kanssaan.

Ensimmäinen oli arkkipiispa Paavali, joka johti ortodoksista kirkkoa vuoteen 1987 saakka. Paavalilla oli tapana kutsua Sihvonen mukaan palveluksiin ja tärkeisiin juhliin. Sihvonen muistelee, että hän muun muassa osallistui Pyhän Nikolaoksen katedraalissa toimitettuun palvelukseen, jossa Kuopion ja Karjalan hiippakunnan metropoliitta Arseni vuonna 1986 vihittiin pappismunkiksi.

- Paavalin seuraaja arkkipiispa Johannes taas käytti monia kansainvälisiä vieraitaan

meidän kodissamme, Sihvonen muistelee.

Silloisen Oulun metropoliitan Leon kanssa Sihvonen teki vuonna 1987 pitkän matkan Neuvostoliittoon, aina Novosibirskiin saakka.

- Opiskelin monta vuotta venäjää kansalaisopistossa, mutta eihän kieltä hyvin opi, jos sitä ei käytä. Nykyinen metropoliitta Ambrosius kävi Pietarissa venäjän kielen opissa ja kertoi, että opettajana oli ankara nunna. Hän suosittelee minulle samaa opettajaa, mutta menemättä jäi, Sihvonen nauraa.

Kärsimys ja ylösnousemus

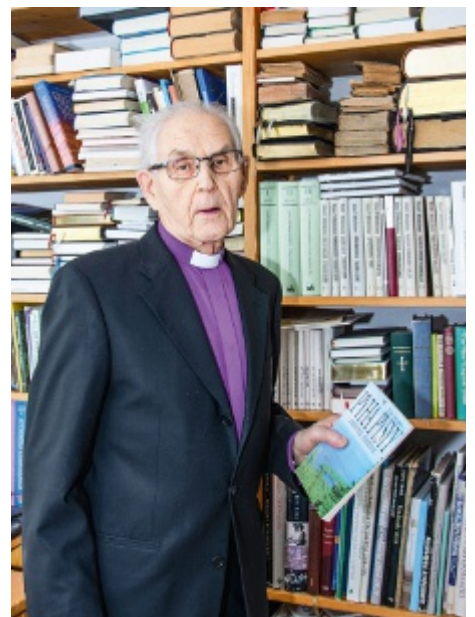
Kristityt valmistautuvat parhaillaan koko kristikunnan suurimpaan juhlaan eli pääsiäiseen. Ortodoksisessa kirkossa on meneillään 40 vuorokautta kestävä suuri paasto. Paastoperinnettä on elvytetty myös luterilaisessa kirkossa.

- Ihminen joutuu paaston aikana ja varsinkin piinaviikolla tai suurella viikolla porautumaan perimmäisiin kysymyksiin. Mitä on se kärsimys, joka tässä maailmassa on synnin takia niin suuri, että Jumalan Pojan täytyy mennä ristille, Sihvonen pohdiskelee.

- On suurenmoinen asia, kun pääsiäisäämuna valkenee ja julistaa, että kuolema on voitettu. Saa uskoa siihen, että kerran vielä saamme nähdä ne ihmiset, joita kaipaamme ja saada selvyuden niihin asioihin, jotka meitä täällä vaivaavat. Ylösnousemus on totta.

Eläkkeelle jäämisestään saakka Sihvosella on ollut Alavan seurakunnassa kunniatehtävä: hän on saarnannut kiirastorstain jumalanpalveluksessa. Kiirastorstai on luterilaisessa kirkossa päivä, jolloin kirkot yleensä ovat täynnä.

Mauri Liukkonen



Matti Sihvonen on kirjoittanut Sortavalan maaseurakunnan historian.

Riipaisuja

Kaikki mikä on kultaa ei kiillä, kaikki jotka vaeltavat eivät ole eksyksissä.

– J.R.R. Tolkien

Kämppäilyä ja nettiviisauksia

Muistelen mummojeni hyvällä, villasukkaisesti, mutta muistan muutakin kuin kutimet. Saadut elämänohjeet koskivat yleistä käyttäytymistä, rehellisyyttä ja työn tekemistä. Naimisissa olemisesta ei puhuttu mitään. Se johtui joko häveliäisyydestä tai siitä, että oli kovin ennen aikaista valistaa ymmärtämättömyyden pienistä sellaisilla puheilla. Tosin sitä valistusta ei tullut myöhemminkään, vaikka ymmärrys oli vähän lisääntynytkin. Ehkä se oli hyväksi. Tehdyt virheet eivät johtuneet väärin neuvon noudattamisesta, vaan omista tölmäilyistä.

Mummoilla oli kirjaillut huoneentaulunsa. Ne klassiset ja klassisilla paikoillaan kammarin seinällä, pyhäisemmällä puolella.

”Oma koti kullan kallis.” Se oli jotenkin ymmärrettävissä. Kodin merkitys on jotain yliverstaista, vaikka käsitys kullasta oli vähän hakuksessa.

”Viel uusi päivä kaiken muuttaa voi.” Se oli pelottava. En halunnut minkään muuttuvan, minulla oli hyvä olla. Vanhemmiten ymmärsin, että hyvä olo tarkoitti kokemusta turvallisuudesta.

Mummojen huoneentaulut ovat vaihtuneet siihen kymeen, joka viislauslauseita pärskähdellen on netissä alati käytettävissä. Erityisen aktiivista on parisuhdeneuvonta. Tarjonta kohtaa kysynnän. Auktoriteettien kaipuu ruokkii asiantuntijoiden imperatiivisia neuvo- ja käskylyuseita.

Niiden ongelma on sama kuin markkinoinnissa, missä keskitytään kohderyhmiin. Oi-

keassa maailmassa ihminen elää monessa erilaisessa kohderyhmässä. Niin avioliitossaakin. Kelassa tiedetään, miten laeissa määritellään perhe tusinalla eri tavalla. Tosin laeista vielä puuttuvat määritelmät yhteisestä herätyskellosta tai jääkaapista. Jonkinlaisia liittoumien tunnusmerkistöjä nekin ovat.

vähän häiritsee ja erityisesti askarruttaa. Kysymyksessä ei ole kaipuusta agraarimaailmaan, mutta onko se heijastumaa turvattuudesta, sitoutumisen pelosta, ”kokeillaan nyt jonkin aikaa” -hengestä?

Ehkä huoli on tarpeetonta. Emme vielä puhu kämppäkuudesta, kämppäliedestä, omakämppäalosta, kämppäosoitteesta, kämppäperinnöstä, lapsuuskämpästä tai kämppäikävästä.



MARTINUS MARKOFF

Arki on paradoksi. Yhtäältä se on parasta ikinä, toisaalta täynnänsä reagoivia vaativia pieniä ja suuria yllätyksiä, odotettuja ja odottamattomia ongelmia. Vaikeat asiat vaativat nopeaa tiimin muodostamista, pienet asiat sen muistamista, ettei niitä potki turvoksiin.

Perikunta oli tulossa päivällisteleämään. Se tarkoitti vaimolle tiukkaa aikataulutettua keittiövuoroa.

Itse olin täydessä valmiudessa huolehtimaan roskapussien viemisestä. Keittiöstä sinun on, kun ei nytkään tarvitse olla muuta kuin mukava.”

Totta kyllä, mutta ei sekään aina niin helppoa ole.

Monimutkaisia asioita voi järjestellistä pitää mällä asiat yksinkertaisina. Lapsen turvallisuus perustuu luottamukseen ja luottamus taas pidettyjen lupauksen määrään. On aihetta epäillä, että näin se menee aikuistenkin kesken, avioliitossa eritoten.

Vuosikymmeniä kestäneen parisuhdevaelluksen aikana olen joutunut kiinnittämään huomiota TAK-järjestelmään. T tarkoittaa tilan antamista, A arvostuksen osoittamista, K kiihtoisuutensa ilmaisemista.

Kodeista puhutaan kämppinä, perheestä porukoina. Se on savottakieltä, joka ei pelota,

*Risto Lindstedt
Kirjoittaja on ollut Aamun Koiton
toimituskunnanjäsen vuodesta 2012.
Hän on eläkkeellä oleva toimittaja.*

KIRKKOLAULUPÄIVIEN TEEMASÄVELTÄJÄ LÄHESTYY PERINNETTÄ

OMAN AIKAMME NÄKÖKULMASTA



Timo Ruottinen on pitkän linjan musiikkimies, joka tunnetaan musiikkiteollisuuden ja taideinstituutioiden johtotehtävistä. Hän on levy-yhtiö Alba Recordsin perustaja ja toimi pitkään sen toimitusjohtajana. Eläkkeellä hän on jatkanut yhtiön hallituksen puheenjohtajana. Hän on toiminut myös konsertti- ja kongressikeskus Tampere-talon talousjohtajana.

Nykyisin ehkä vähemmän tunnettua on Ruottisen muusikkotausta populaarimusiikin ja viihdemusiikin saralla. Aikanaan, nuorena pop-muusikkona, Ruottinen oli näkyvästi esillä säveltäessään luterilaisessa kirkossa syntyneen uuden nuorisomusiikin lauluja sekä ekumeenisen katolisen rock-messun, ”Missa Populariksen” vuonna 1969. Tämä rock-yhtyeelle ja solisteille sävelletty teos sai aikanaan paljon huomiota tuodessaan kokonaan uudenlaisen musiikillisen genren kirkkoon.

Kuulijoiden reaktiot edustivat ajalle tyypilliseen tapaan ääripäitä kuten kritiikkikin – runsaasti kiitosta ja ankaraa arvostelua. Myöhemmin Ruottinen lauloi mm. Yle TV2:ssa perustetussa lauluyhtye Hiltusissa, joka toimi 1980-luvun taitteessa sekä lukuisissa muissa TV2:n eri musiikkiproduktioissa. Perheiden pienimpiä kiinnostaa ehkä nähdä, minkä näköinen mies on säveltänyt television Pikku Kakkosen tunnusmusiikin?

Kevään kirkkolaulupäiviä ajatellen ehkä merkittäväntä on kuitenkin ollut toimiminen vuosikymmenten ajan aktiivisena tenorilaulajana Tampereen ortodoksisen kirkon kuorossa. Kuoro kehittyi 1980-luvulla voimakkaasti kanttori Risto Matsin (1951-2006) johdolla yhdeksi kauneimmin soivista kuoroistamme ja loi siten perustan kokeilla uutta ortodoksista musiikkia, jota Tampereella tekivät säveltäjä Leonid Bashmakov (1927-2016) sekä Ruottinen itse. Myöhemmin hän

myös johti kuoroa ja teki sen kanssa mm. äänitteen Oi Jumalansynnyttäjä.

Kirkkolauluharrastuksen myötä syntyi myös innostus tutustua laajemmin ortodoksisen musiikin eri perinteisiin. Avoin mieli ja aito kiinnostus kirkkolaulun vanhoihin sävelmistöihin ovatkin saaneet jalansijan Ruottisen musiikillisessa kielessä. Matkat mm. Athos-vuorelle herättivät vahvan innostuksen bysanttilaista laulua kohtaan ja se on ollutkin useiden sävellysten inspiraation lähteenä.

Säveltäjänä Ruottinen on itseoppinut, mutta osaa käyttää oppimaansa ennakkolaulottomasti monin eri tavoin. Vanhojen sävelmistöjen modaalaisesta maailmasta nousee myös sävellysten keskeinen harmoniakäsitys, jossa arkaaiset sointivärit yhdessä sävelmelodioiden kanssa luovat niiden tyyllisen ytimen. Joskus teosten harmoniat kehittyvät järeämmiksi sointurakenteiksi, mutta niin, ettei sävellyksen tarkoituksena jää epäselväksi. Myös eri tyylien rohkea yhdistely kuuluu Ruottisen tavaramerkkeihin. Sävellystuotantoon kuuluu lukuisa joukko erillisiä veisuja, mutta merkittävin ja laajin niistä on reilut kaksi tuntia kestävä Uspenie-vigilia vuodelta 2018

Kirkkolaulupäivien nuottijulkaisuun ”Koko maa laulaa kiitostasi” on valittu kokoelma Ruottisen pidetyimpiä veisuja, jotka ovat syntyneet eri vuosikymmeninä. Ensimmäisen osion veisut on tarkoitettu laulettavaksi kirk-

kolaulupäivien juhla-liturgiassa ja ne esiintyvät liturgisen järjestyksen mukaan. Sen alkuosan suuri ektenia, I ja II antifoni sekä ”Jumalan ainokainen Poika” ovat upouusia sävellyksiä ja loput aiempaa tuotantoa.

Toinen osio on temaatteisesti järjestelty valikoima Ruottisen liturgista musiikkia eri vuosikymmeniltä. Ajatuksena oli, että julkaisua voidaan kauttaaltaan käyttää joko yksittäisten kappaleiden tai pienten kokonaisuuksien lähteenä tarpeen mukaan. Vaativuuttakin ajateltiin niin, että jokaiselle kuorolle löytyy kokoelmasta jotakin.

- Olen iloinen ja yllättynekin saadessani näin juhlallisesti olla osa kirkkolaulumme yleisortodoksista historiallista jatkumoa ja haparoiden etsien olla mukana kehittämässä suomenkielistä liturgista sävelmätraditiota. ”*Parempi ja vaarattomampi olisi meidän, oi Neitsyt, ääneti olla, sillä ei rakkauskaan yksin anna kykyä kauniita veisuja kyhäilemään.*” (Toisen joulupäivän 9. veisun hymnografi).

- Toivotan kaikille kirkkolaulajille menestystä ja intoa jatkaa harrastustaan arvokkaassa palvelutehtävässä. Laulakoon koko maa kiitostasi!

Laulupäivillä nähdään, tervehtii Timo Ruottinen laulavaa kirkkokansaa.

Diakoni Petri Nykänen



Anna arvo avioliitolle

Avoimuus on avioliitossa a ja o. Näin ajattelee parisuhdekouluttaja Marianna Stolbow.

On hyvä, että kissa nostetaan pöydälle ja asioista keskustellaan kunnolla. Parisuhteessa, jossa voi jakaa ajatuksia ja riidellä on turvallista olla, sanoo Stolbow.

Ja se turva kun on kaiken perusta. Hyvässä parisuhteessa voi olla oma itsensä, voi sanoa reilusti oman mielipiteensä, olla turvassa itsessään ja toisen rinnalla.

Marianna Stolbowilla on sanonta: "Pelko piirtää perheen rajat".

– Jos ei parisuhteessa saa olla keskeneräinen, ei silloin voi olla oma itsensä. Parisuhde kun on molemmille jatkuvaa oppimista.

Stolbow ajattelee, että rakastumme niihin ihmisiin, joihin uppoa lapsena oppimamme käytös. Rakastamme niitä ihmisiä, joiden rinnalla saamme elää itsemme näköistä elämää.

Asiat, jotka vaikuttavat parisuhteen sävyyn ovat lapsuusperheessä olleet roolit, luottamus lähimmäiseen, itsetuntemus ja –arvostus.

– Tuomme parisuhteeseen mukamme ne tavat, joilla olemme saaneet rakkautta. Lapsuuden kokemusten kautta koemme onko lähin ihminen ensi kädessä luotettava vai epäluotettava.

Itsetuntemus ja itsearvostus ovat toimivan parisuhteen kulmakiviä. Hyvän itsetunnon omaava ihminen tuntee omat rajansa ja kunnioittaa niitä. Hän osaa itse kertoa toiselle tarvitsemansa.

– Pienenä lapsena emme osaa kuunnella oman sydämemme ääntä. Opimme vain

mukautumaan lähimmän aikuisen toiveisiin. Lapsena harvoin kysytään mitä sinä haluat, enemmän kuullaan sitä mitä ympäristö haluaa.

– Opimme milloin olemme rakastettavia ja koska minulle sen sijaan käännetään selkä ja hylätään.

Aikuisena tarjoamme samoja keinoja kumppanillemme. Se on käsikirjoitus, josta kaikki kumpuaa. Roolit, joita toinen toisessamme ruokimme, ovat selvät.

Lapsen tarpeet ymmärrettyämme, voimme itse päättää mitä me aikuisina todella haluamme. Tajuamme, että voimme huonosti ja alamme ymmärtää mistä vaateet tulevat.

– Yleensä silloin vaihtoon menee kumppani vaikka tärkeintä olisi ymmärtää menneisyyden kahleet ja päästää niistä irti.

– Parisuhde yleensä päättyy kun ajattelemme, että arki on helpompi kohdata ilman tätä suhdetta. Tämä vie enemmän kuin antaa. Yksin elämä tuntuu turvallisemmalta.

Stolbowin mukaan alkulähtökohtaisesti kaikki parisuhteet ovat haavoittuneita mutta samalla tästä lähtökohdasta ajateltuna pelastettavissa.

Vanhemmat eivät tee tekojaan pahuuttaan vaan omien haavojensa kautta. Ehdotonta rakkautta ei vanhemmilta koskaan tule.

On hyvä riidellä

Viha on vaikea tunne. Vihaista ei katsota hyväällä. Ja kuitenkin Stolbow muistuttaa konfliktien tärkeydestä.

– Riita voi olla arvokas. Parhaassa tapauksessa siinä paljastetaan toiselle itsestään jotakin hyvin intiimiä. Usein riitelykaava on kuitenkin juuri päinvastainen; puhumme asian vierestä ja pysymme pinnalla sen sijaan että sukeltaisimme noihin tunteisiin, joiden kautta toisella olisi mahdollisuus tuntea meidät.

Ärtynyt ihminen on jo löytänyt määrätynlaisen turvan. Hän uskaltaa olla vihainen eikä pelkää hylätyksi tulemistä. Viha on Stolbowin mukaan rakkauden liittolainen.

Vaikka ei hyvä vihan ilmaiseminen tarkoita ryöpsähdystä toisen ihmisen päälle. Viha pitäisi osata lokeroida vain omaksi tunteeksi. Minä -viestit ovat olennainen osa sitä. On tärkeää kertoa omasta olostaan ja toiveistaan eikä syyttää niiden puutteesta toista. Minä -sanon käyttö on yksi riitelyn perusnormeista.

– Elämässä on kaikilla monta kulmaa mihin törmätä. Välillä ihmettelen miten on edes mahdollista, että on olemassa parisuhteita. Miten ihmiset voivat kaikkine särmineen ja kokemuksineen sovittaa itsensä toisen kanssa samaan elämään.

Ja tärkeä muistutus on, ettei toinen ihminen joka tapauksessa voi tehdä sinua onnelliseksi.

– Ihmisen elämässä voi olla paljon rakkautta ja silti onnettomuutta. Ne eivät ole toistensa synonyymejä.

Loppupelissä parisuhteessa tai suuremmassakin porukassa vastuu hyvinvoinnista on jokaisella itsellään. Omissa nahoissaan viihtyvän ja omat rajansa tunnistavan ihmisen kanssa on helppo olla. Hänen tuntojaan ei tarvitse arvailla vaan hän kertoo ne itse.

Marianna Stolbow kouluttaa työkentässään sote-alan ihmisiä ero- ja parisuhdetyöhön, kirjoittaa kirjoja ja kolumneja sekä pitää Rakastava valinta-parisuhdekursseja. Hän on myös kirjallisuusterapiaohjaaja ja opettaa luovaa kirjoitusta.

Todellisuudessa hän sanoo tekevänsä tätä kaikkea siksi, että on kiinnostunut aikuisten ihmisten lapsista.

– Jos aikuisilla olisi paremmat parisuhdetaidot, olisi kaikkien lapsuus ja sitä kautta tuleva aikuisuus kevyempää.

Lapsille sataa riemu siitä, että aikuiset oppivat elämään keskenään. Siksi parisuhdetyö on mielestäni yhteiskunnallisesti tärkeää.

Aina hyvä

Sota-aikaa Stolbow pitää suomalaisen yli pärjäämisen alkuna. Naiset eivät saaneet valittaa kun miehet olivat rintamalla. Lapset kasvatettiin reippaiksi. Tekemisestä ja tänä päivänä jopa kiireestä on noussut tärkeä asia. Vain kiireisenä olen arvokas.

– Ihmisistä tuli ylivahvoja. He eivät osaa pyytää apua. Itse on osattava ja jaksettava, oltava hyvä. Se on hirvittävä taakka vielä tänäkin päivänä.

Marianna Stolbow pohtii sitä kuinka erilaisissa kyselyissä aina sanotaan, että elämän tärkeimpiä asioita ovat terveys ja rakkaus. Valitsetko siis elämän risteyskohdissa parisuhteen?

Näkykö valinta arkesi valinnoissa? Saman kysymyksen voisi asettaa kristityille. Näkykö se suhtautumisessasi lähimmäisiin ja itseesi?

Miehistä ja naisista ei Stolbowin parisuhdekursseilla kuitenkaan puhuta.

– Sukupuolella ei mielestäni parisuhteessa ole mitään merkitystä.

Asia on Stolbowin mielestä hyvin kulttuuriin sidottu. Sukupuolella on hänen mielestään yhä vähemmän merkitystä. Ihmisyys ja sen tutkiminen on hänelle jatkuvasti paljon tärkeämpää.

– Ihmisyyttä on se, että kaipaa turvaa ja arvostusta, olla haluttu ja rakastettu. Se ei ole sukupuolen ominaisuus. Me kaikki tarvitsemme tätä kaikkea.

Kahtiajako sukupuolisuudesta kamppailee perheitä koko ajan. Stolbowin mukaan meillä on lähinnä naistenlehtien luoma kuva miehuudesta ja naiseudesta. Jos toisen arvo rakennetaan sen varaan, on pettymys varma.

Ja toisaalta sukupuolisuudessa on kyse myös seksuaalisuudesta. Parisuhdekouluttajalle seksuaalisuus on puolet parisuhteesta.



Marianne Stolbow

Toinen puoli on mielen liikettä.

– Kaikki se tihkuu myös seksuaalisuuteen. Jos rooleissa on epätasapainoa, tulee se esiin myös seksuaalisuudessa. Jos olet arjessa kantaja, miellyttäjä tai huolehtija, kulkeutuu

On tärkeää puhua toisilleen kauniisti.

se usein myös osaksi seksuaalisuuttasi.

Toisaalta seksuaalisuudessa on aina kysymys myös halutuksi ja hyväksytyksi tulemisen kokemuksesta. Olen sinulle tärkeä.

Eikä pelkkiä seksisuhteita ole Stolbowin mukaan olemassakaan. Siinäkin lyhyessä kohtaamisessa on aina tarve tulla arvostetuksi ja halutuksi, olla turvassa.

Paras seksuaalisuuden ylläpitäjä on kehu. Haluamme olla arvostettuja.

Ja on tärkeää puhua toisilleen kauniisti.

– Minua häiritsee suunnattomasti toista vähättelevä, ruma puhetapa. Kieli luo todellisuutta.

Stolbowista tuntuu, että meillä suomalaisilla on todellinen kehu-ummetus. On vaikeaa suoda toiselle hyvä sana.

Erosta elämään

Välillä se ero kuitenkin vain tulee, on jopa välttämättömyys. Puolet suomalaisten avioliitoista päättyvät eroon. Avioliitoista ei tilastoa edes ole. Mitä ihmiset erossa eniten surevat?

– He surevat kumppanin menetystä, ihan arkisia asioita. Ketään ei ole enää kotona. On mukavaa kun on kotiin palatessa valo ja päällä ja joku puuhailee siellä askareitaan. Ei ole ketään kenen kanssa höpötellä päivän kuulumisia. Tosi pienet asiat ovat loppupeleissä tärkeitä.

Eikä Stolbow ortodoksina unohda avioliiton sakramenttia.

– Se on itselleni iso asia. Ajattelen sen tänä

MARI VAINIO

päivänä niin, että aikuiset ihmiset, joilla on yhteisiä lapsia ovat aina eräänlaisessa avioliiton sakramentissa. Tämän kautta he ovat sitoutuneita toisiinsa lopun elämänsä. Se on tärkeä jatkumon arvo.

Osaltaan kirkon oppi vaikuttaa siihen, että Stolbow tekee työtään ja auttaa ihmisiä käymään kaikki mahdolliset asiat läpi ennen eroa. Ja välillä hänkin hiljentyy liturgian valossa.

– Monella tapaa meidän tulee armahtaa itseämme

mutta muistaa minkä perimän jätämme taaksemme.

Hän haluaa myös auttaa ymmärtämään toisen ihmisen tarpeellisuuden.

Stolbow muistuttaa siitä kuinka kaikki kohtaamamme ihmiset ovat tärkeä osa kasvumme. On hyvä ymmärtää, että kaikilla elämäntapahtumilla yritetään opettaa meille jotakin. Jokaisella kohtaamisella on tärkeä arvonsa.

Kaikki ihmiset ovat peilejä, he ovat tapa lukea omaa elämää. Ihmisen on varsinkin eron, syvän surun hetkellä sitä vaikea ymmärtää mutta jonain päivänä asia aukeaa hänelle.

– En sano erotuskaansa huutavalle ihmiselle, että kärsimys auttaa ymmärtämään elämää. Sanon, että itke ja huuda niin kauan kuin sitä tarvitset. Ole itsesi kanssa.

– Ero ja elämä kirkastuu sinulle vielä.

Mari Vainio

MARIANNE STOLBOWIN NEUVOJA PARISUHTEEN RIITOIHIIN

- puhu aina minä-viestein.
- älä käytä aina tai ei ikinä -sanoja.
- mieti onko asia riidan väärä.
- älä aloita riitaa kun on kiire, olet väsynyt tai nälkäinen.
- itse riitän auktoriteetiksi, otan itse vastuun sanoistani, älä nojaa toisiin.
- älä sorru tyyliittömyyksiin.
- kerro mitä oikeasti tunnet ja pelkää, älä siis puhu asian vierestä.
- ymmärrä, että vaikeneminen ja huutaminen lähtevät molemmat hylkäämisen pelosta.
- sitä tikulla silmään, joka vanhoja muistaa. Yksi riita kerrallaan.
- ymmärrä anteeksiannon arvo ja taito. Sen jälkeen asiaan ei enää palata.



Matka pääsiäiseen

Kristus on antanut meille mallin paastoamalla neljäkymmentä päivää autiomaassa. Samalla tavalla ortodoksinen kirkko valmistautuu pääsiäiseen neljäkymmenen päivän paastoajalla.

Paastossa näemme raamatullisen yhtymäkohdan Israelin kansan autiomaavaellukseen: paettuuan Egyptin orjuutta Jumalan kansa joutui vaeltamaan autiomaassa neljäkymmentä vuotta. Suuri paasto onkin meille vaellus maailman orjuudesta luvattuun maahan, ylösnousemuksen todellisuuteen, jossa Kristus on vapauttanut meidät kuoleman vallasta. Suuren paaston aikana teemme kokonaisvaltaisen matkan pääsiäisen merkityksen ymmärtämiseen.

Ruokapaasto on tarkoitettu meille avuksi pyrkiessämme vapautumaan maailman orjuudesta. Paasto ei saa kuitenkaan kutistua yksin ruokavalion tarkkailuksi, sillä paasto on paljon enemmän kuin vain ruokasäännöt. Suuri paasto on tarkoitettu meille juuri sitä varten, että voisimme palauttaa mieleemme Kristuksen ja meille annetun uuden elämän riemun. Pääsiäinen ei ole vain yksittäinen muistojuhla, vaan juhlien juhla, päivä jolloin Kristus nousi ylös haudasta antaen meille uuden elämän. Kuolema on yhä läsnä maailmassa, mutta sen voima on viety. Kristuksessa kuolema on menettänyt valtansa ja siitä on tullut siirtymä. Hepreankielinen sana "pesah",

josta pääsiäinen on moniin kieliin johdettu, tarkoittaa "ohi kulkemista". Pääsiäisen sanoma antaa elämällemme uuden kiintopisteen; lopun sijasta kuljemme kuoleman ohi kohti uutta elämää Kristuksessa.

Matka pääsiäiseen kulkee jumalanpalvelusten kautta. Paastoviikot muodostavat liturgisen kokonaisuuden, joka huipentuu lopulta suureen viikkoon. Viikkoja rytmittävät sunnuntaipäiville määrätty luvut Uudesta testamentista. Suuren paaston aikana liturgioita ei toimiteta arkipäivisin, joten keskiviikkoisin ja perjantaisin kirkoissa toimitetaan ennenpyhitettyjen lahjain liturgioita. Kyseessä on ehtoopalvelus, jonka lopussa jaetaan edeltävänä sunnuntaina pyhitetyt ehtoollislahjat.

Paastosunnuntait tienviittoina

Suureen paastoon laskeudutaan sovintosunnuntain ehtoopalveluksessa, jonka lopussa pyydämme anteeksi toinen toisiltamme. Paaston ensimmäisellä viikolla toimitetaan osissa pyhän Andreas Kreetalaisen suuri katumuskanoni. Tässä jumalanpalveluksessa meille esitetään Vanhan testamentin pohjalta varoituksia, mutta myös hurskaita esimerkkejä. Ka-

tumuskanonin sanojen kautta voimme tiedostaa, miten kaukana vielä olemme pääsiäisestä ja uuden elämän riemusta. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että meidän pitäisi lamaantua, vaan että voimme ryhtyä purkamaan esteitä itsemme ja Jumalan väliltä. Katumuksen kautta meidän on mahdollista avata silmämme näkemään asiat, joissa meidän tulisi muuttua ja kasvaa.

Evankeliumitekstien perusteella paastokevät voidaan jakaa karkeasti kahteen vaiheeseen. Paaston ensimmäisten sunnuntain Raamatun jakeet toimivat opetuksena ja sisäanajona paaston merkitykseen. Niiden kautta meille välittyy ymmärrys siitä, mitä paasto tarkoittaa ja mitä se meiltä edellyttää. Paaston toinen vaihe puolestaan valmistaa meitä Kristuksen pelastaviin kärsimyksiin.

Ensimmäisen varsinaisen paastosunnuntain, ortodoksisuuden sunnuntain taustalla on historiallinen tapahtuma, ikonien kunnioittajien voitto kuvainraastajista. Evankeliumissa ei kuitenkaan suoraan puhuta ikoneiden kunnioittamisesta vaan opetuslasten kutsumisesta. Paaston alussa meitä pyydetään seuraamaan Kristusta, jotta meistäkin voisi tulla hänen opetuslapsiaan. Ikonit puolestaan ovat meille apuväline Jumalan tuntemiseen. Ikonien kautta voimme nähdä heijastumia Jumalan pyhydestä.

Paaston toisena sunnuntaina muistetaan pyhää Gregorios Palamasta. Hänen opetustaan rukouselämästä ja Jumalan kohtaamisesta pidetään sitäkin ortodoksisuuden seuraavana harhaopeista. Päivän epistolajakeet luetaan heprealaiskirjeestä, jossa apostoli Paavali muistuttaa meitä Jumalasta kaiken



Kristus nousi kuolleista – Totisesti nousi!

perustana. Ihmisen pyhittyminen on aina riippuvainen siitä, kuinka hän heijastaa Jumalan pyhyyttä. Mitä lähempänä olemme Jumalaa, sitä enemmän hänen armonsa vaikuttaa meissä. Paaston alussa moni asia kuitenkin erottaa meitä Jumalasta. Tästä kertoo myös päivän evankeliumi, jossa kerrotaan kuinka miesjoukko joutuu tungoksessa purkamaan katon talosta sadakseen tuotua sairaan ystävänsä Kristuksen luo. Samalla tavalla paasto on meille esteiden purkamista itsemme ja Herramme väliltä.

Ristinkumartamisen sunnuntaista siirrymme paaston seuraavaan vaiheeseen. Risti muistuttaa meitä lähestyvistä pääsiäisistä. Se on Herran kärsimysten mutta myös voiton merkki. Ristinkumartamisen aattona, lauantai-illan vigiliassa, risti tuodaan juhllisessa saatossa kirkon keskelle. Siinä sitä pidetään kumarrettavana aina seuraavaan viikonloppuun asti. Sunnuntain epistolateksti luetaan heprealaiskirjeestä, jossa syvennyttään Kristuksen ylipappisuuden teemaan. Kristuksen uhri on ainoa uhri, joka sovitaa kaikkien synnit. Evankeliumissa kuulemme opetuksen ristin kantamisesta. Meidän tulee kieltää itsemme, kaikki mikä sitoo meitä maailmaan, ottaa ristimme ja seurata Herraa. Jos olemme paastonneet täydellä huomiolla, se voi alkaa tuntua fyysisesti ruumiissamme. Ristin juhla meitä kuitenkin rohkaistaan muistuttamalla matkamme päämäärästä.

Paaston neljäntenä sunnuntaina kirkko muistaa pyhittäjä Johannes Siinailaista, eli Portaiden Johannesta. Evankeliumissa Kristus kertoo opetuslapsilleen, kuinka Ihmisen Poika tullaan surmaamaan mutta kolmantena päivänä tämä nousee kuolleista. Kristus myös toruu aikalaisiaan: ”Voit tätä epäuskoista sukupolvea! Kuinka kauan minun on vielä oltava teidän keskuudessanne? Kuinka kauan minun pitää kestää teitä?” Huomaamme, että tässä suhteessa maailma ei ole muuttunut kahdessa tuhannessakaan vuodessa. Kuinka helppo meidän on unohtaa Kristus

muksesta ja mielenmuutoksesta. Näihin teemoihin keskitytään myös viidennen paastoviikon torstaina, jolloin kirkoissa toimitetaan kokonaisuudessaan Andreas Kreetalaisen suuri katumuskanoni. Paaston alussa tämä jumalanpalvelus toimi ovena paastoon, mutta viidenellä viikolla se on kertaus matkan sisällöstä.

Maria Egyptiläisen sunnuntaita seuraavat Lasaruksen lauantai ja palmusunnuntai, joiden kautta siirrytään suureen viikkoon ja pääsiäisen tapahtumiin. Tämä viikko ei enää kuulu varsinaiseen paastoon vaikkakin paas-

Saamme elää evankeliumia todeksi.

tosäännöt ovat voimassa pääsiäisyöhön saakka. Suurella viikolla emme enää keskity omaan hengelliseen kasvuun, vaan suuntaamme katseemme Kristukseen, Herran ratsastuksesta Jerusalemiin aina ristin kärsimykseen saakka ja lopulta myös ylösnousemuksen riemuun.

Suuri viikko ja matkan pää

Paaston aikana palautimme mieleemme siihen, että meille on annettu Kristus, taivaallinen ylipappi, jonka sovitushrin kautta ihmiskunnan synnit on sovitettu. Paaston alussa olimme vielä kaukana Jumalasta ja huokasimme Herran puoleen katumuskanonin sanoin. Tästä alkoi kääntymys. Pääsiäisen lähestyessä emme kuitenkaan työskentele enää henkilökohtaisen kilvoituksemme parissa, vaan meistä on tullut Kristuksen opetuslapsia. Tästä eteenpäin seuraamme Kristusta Hänen viimeisellä matkallaan. Matkan aikana kasvamme ymmärtämään pääsiäisen merkityksen uuden elämän koittona.

Paaston päätös ja siirtyminen suureen viikkoon tapahtuu Lasaruksen lauantain kautta, jonka evankeliumissa kuulemme, kuinka Kristus herättää kuolleista kolme päivää haudassa olleen Lasaruksen. Tämä lauantai

uppoutuessamme arjen kiireisiin!

Paaston lähestyessä loppuaan Kristus toistaa viidennessä sunnuntain evankeliumissa julistuksen tulevista kärsimyksistään. Tuona sunnuntaina kirkko muistaa Maria Egyptiläistä, jonka oma elämä on todistus katu-

on Kristuksen ylösnousemuksen esinäytös, päivä jolloin Kristus aloittaa matkan kohti pelastavia kärsimyksiä. Palmusunnuntaina Kristus ratsastaa kuninkaana Jerusalemiin, ja kuninkaallisesta vastaanotosta muistuttavat myöskin virpovitsat, jotka siunataan lauantai-illan vigiliassa. Riemuitsemme yhdessä Jerusalemin kanssa kuninkaasta, joka saapuu vapauttamaan meidät. Tämä riemu vaihtuu kuitenkin nopeasti realismiksi. Kristus ei toimi niillä ehdoilla, joita me Hänelle asetamme. Hänen kuninkuutensa ei ole lähtöisin maailmasta, vaan se on taivaallista kuninkuutta. Hän on messias, joka ei ole saapunut sotimaan valloittajia vastaan, vaan Hän on tullut vapauttamaan ihmiskunnan synnin orjuudesta.

Suuren viikon alun evankeliumiteksteissä Kristus antaa muistutuksen meidän omasta vastuustamme. Emme voi vain passiivisesti odottaa kaikkea hyvää, vaan meidän täytyy itsekin toimia, kantaa hyvää hedelmää ja olla viisaiden neitsyiden tavoin olla valmistautuneita. Kristuksen opetus on kuin peili, joka näyttää meille oman keskeneräisyytemme. Tämä voi herättää myös vastareaktion, jokaisenhan haluaisi mieluummin nähdä itsensä parhaassa mahdollisessa valossa. Siksi kansain mieluummin tuomitsee Vapahtajan ja ajaa Hänet pois kuin joutuu kohtaamaan omat vikansa. Juutalaisessa kansassa voimme nähdä itsemme.

Suuri viikko huipentuu Kristuksen vangitsemiseen, tuomioon ja ristiinnaulitsemiseen. Suurena perjantaina luettavien kahdentoista kärsimysevankeiumin kautta kuljemme Kristuksen kanssa ristin tietä Hänen kärsimyksiinsä ja kuolemaansa. Suuri lauantai koittaa hiljaisessa odotuksen tilassa. Kristus on haudassa, mutta tiedämme, että jotain on tapahtumassa. Lopulta koittaa pääsiäisyö ja kirkas valo koittaa pimeydestä valaisten koko maailman. Yössä kuuluu riemutoivotus: ”Kristus nousi kuolleista!”

Tie pääsiäiseen on meille liturginen ja kokemuksellinen matka, josta on vaikea ottaa mitään pois, se on parhaiten koettavissa kokonaisuutena. Meidän ei tule vain lukea evankeliumia, vaan kokea ja elää sitä. Vain osallistumalla voimme kasvaa Kristuksen opetuslapsiksi ja kulkea Hänen kanssaan. Meillä itsellämme on mahdollisuus ottaa ensimmäinen askel eli astua sisään kirkkoon. Silloin meille voi avautua uusi elämä ylösnousemuksen todellisuudessa.

Pastori Mikko Mentu

Valamo 80 vuotta Heinävedellä - luostarissa paljon juhluvuoden ohjelmaa



PENTTI POTKONEN

Valamon Kristuksen Kirkastumisen kirkko

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 80 vuotta siitä, kun Valamon luostari löysi sodan jälkeen uuden kodin Heinäveden Papinniemen kylältä.

Vuoden aikana järjestetään runsaasti konsertteja ja muuta ohjelmaa. Luostarissa konsertoivat muun muassa tenori Heikki Hattunen, sopraano, Varvara Merras-Häyrynen, Valamon luostarin mieskuoro, Tampereen ortodoksisen kirkon kuoro ja Psalloumen ekuumeeninen kanttori- kvartetti.

Luostarin kulttuurikeskuksessa on syyskuun loppuun saakka esillä ”Luostarin puutarhassa” - näyttely. Näyttely esittelee suomalaisten nykyaiteilijoiden aiheeseen liittyviä taideteoksia. Luostarit ovat kautta aikain olleet tunnettuja kauniista puutarhoistaan. Puutarhoissa on kasvatettu hedelmäpuiden

lisäksi niin hyötykasveja, yrttejä lääkinällisiin tarpeisiin kuin myös kukkia, koristepuita ja -pensaita.

Parhaimmillaan luostarin puutarha heijastaa paratiisin kauneutta. Se on paikka rukoukseen, hiljentymiseen ja esteettisiin elämyksiin.

Valamon Kulttuurikeskukseen alakerrassa avattiin kesäkuussa 2019 perusteellisesti uudistettu luostarimuseo, joka esittelee luostarin historiaa ja kirkollista esineistöä. Museon kokoelma on merkittävä läpileikkaus luostarielämään ja ortodoksisuuteen. Juhlavuoden kunniaksi luostari tarjoaa yksittäisille asiakkaille ilmaisen Luostarimuseon opastuksen joka kuun ensimmäisenä maanantaina.

Lisätietoa juhluvuodesta: www.valamo.fi



MUSEOVIIRASTON KUVA-ARKISTO

Valamon luostarin veljestöä siirtyi Laatokalta kilvoittelemaan Heinävedelle.

Heijastus Jumalan kolmiyhteydestä

”Muuta en koskaan tahdo
kuin sinun olla vaan.
Elämä ympärilläin
kaikkooa kokonaan.
Huominen päivä ei meitä
vaaranna varjollaan,
kun sinun saan vain olla,
täysin ja kokonaan.”
(Anu Kaipainen, Nuoruustango)

On vain sinä ja minä - ja rakkaus. Tulkoon vain hallat ja harmit ja muut! Ja ne tulevat kyllä: pettymykset, erimielisyydet ja mykkäkoulut, loukkaukset ja loukkaantumiset, lapset ja lapsettomuudet, sairaudet, säryt ja kivut, erot ja hajoavat perheet, menetykset ja surut. Tulevat elämän oppitunnit. Joskus on vain pimeä korpi ja kivinen tie.

Sinut minä halusin, minut sinä tahdoit. Mutta en minä tätä kaikkea muuta halunnut, enkä osannut odottaa. Silti tiesin sydämessäni, että *”vaikka minä puhuisin ihmisten ja enkelien kielillä mutta minulta puuttuisi rakkaus, olisin vain kumiseva vaski tai helisevä symbaali.”* (1. Kor. 13:1) Tiesin, että *”pelkoa ei rakkaudessa ole, vaan täydellinen rakkaus karkottaa pelon.”* (1. Joh. 4:17-18)

Parhaimmillaan parisuhde on heijastus Jumalan kolmiyhteydestä: puolisoiden rinnalla kolmantena on itse Jumala, joka antaa heidät toisilleen. Parhaimmillaan se voi olla keskinäistä kasvamista rakkaudessa ja mahdollisuus tulla armosta osalliseksi, häivähdys taivaan ihanuutta maan päällä tai elämän kestävä pitkä pyhiinvaellus.

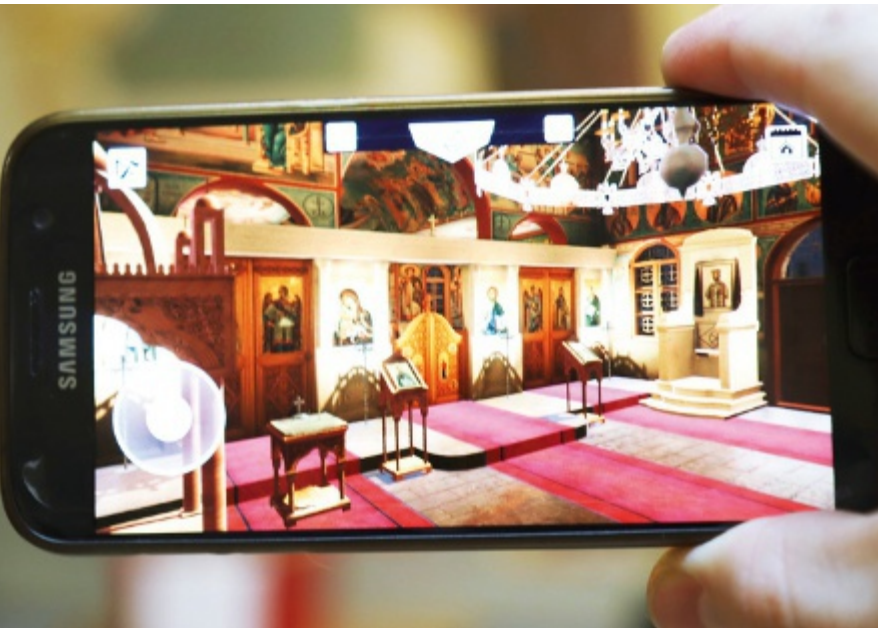
Jumala on rakkaus. Kristus rukoilee meidän puolestamme *”että he kaikki olisivat yhtä, niin kuin sinä, isä, olet minussa ja minä sinussa. Niin heidänkin tulee olla yhtä meidän kanssamme, jotta maailma uskoisi sinun lähettäneen minut”* (Joh. 17:21) Meidän ei tule elää vain itseksemme ja itsellemme, vaan myös toisten kanssa ja toisia varten keskinäisessä rakkaudessa.

Rakkaus ei ole vain tunnetta, vaan tahtomista, jatkuva vaivannäköä ja kilvoittelua. Tarvitaan paljon anteeksipyyttämistä ja -antamista ja tarvitaan paljon rukousta, että rakkaus olisi myös iloa.

On suurta olla rakastettu – vain rakastaminen on vielä suurempaa.

Ehkä en onnistunut tänään kovin hyvin rakastamisessa. Huominen on kuitenkin uusi mahdollisuus.

Eila Kautto



MARKUS HÄNNINEN

TUTUSTU VIRTUAALIKIRKKOON!

Kirkko on avannut Virtuaalikirkko-nimisen verkkosivuston ja siihen liittyvän mobiilisovelluksen, joka tuo ortodoksisen kirkkotilan ja kirkollisen opetuksen kaikkien ulottuville. Sovellus tuo monia käyttömahdollisuuksia.

Virtuaalikirkko yhdistää kirkon sähköiset materiaalit kokonaisuudeksi, jossa on kaksi osaa: verkkosivusto ja mobiilisovellus.

Sivuston kautta käyttäjällä on pääsy kirkon piirissä tuotetun videomateriaalin äärelle. Siihen sisältyy myös webinaari-alusta, ”virtuaalinen seminaari”, jonka koulutustarjonta palvelee sekä kirkon jäsenistöä ja työntekijöitä että kaikkia ortodoksisesta kirkosta kiinnostuneita.

Mobiilipelitekniikoita hyödyntävässä 3D-kirkossa voi tutustua kirkon esineistöön ja ikoneihin, muokata sen sisustusta sekä tarkastella vuorokaudenaikojen ja kirkkovuoden kierron vaikutusta kirkkotilaan. Esineitä ja ikoneja koskettamalla käyttäjälle avautuu lisätietoa.

Käyttäjää ohjataan myös katsomaan aiheeseen liittyvää videota tai kuuntelemaan rukouksia tai veisuja, jotka liittyvät tiettyyn yksityiskohtaan, kuvaan tai esineeseen. Virtuaalikirkko tarjoaa käyttäjälle myös pääsyn alttariin, johon kirkossa ei muuten ole mahdollista tutustua.

Fyysisenä esikuvana virtuaalikirkolle

toimii Joensuussa sijaitseva Ortodoksisen seminaarin kirkko, jossa ortodoksisen teologian opiskelijat suorittavat liturgiset harjoituksensa.

Virtuaalikirkon sivuston kautta voi myös osallistua esimerkiksi kirkkoon liittymistä harkitseville suunnattuun katekumeeniopetukseen.

Virtuaalikirkossa tulee toimimaan myös Valamon opisto. Tavoite on tuoda mukaan kokonaiskursseja, webinaareja ja opetusta täydentäviä aineistoja. Virtuaalikirkkoa voidaan hyödyntää myös uskonnon opetuksessa ja ortodoksisen teologian opinnoissa.

Virtuaalikirkon jatkokehitystyö on jo käynnissä. Palveluun lisätään esimerkiksi audiovisuaalista materiaalia ja uusia toimintoja. Tulevaisuudessa kirkkotilaan voi mahdollisesti kokoontua useita käyttäjiä yhtäaikaan. Toiveissa on myös avata kirkkoon papin päivystys chat-ominaisuuden kautta.

Virtuaalikirkon käytännön toteutuksesta vastaa joensuulainen Vaki Games Oy.

Virtuaalikirkon sivustolle: www.ort.fi/virtuaalikirkko

Virtuaalikirkon mobiilisovellukseen: etsi sovellus Play -kaupasta nimellä Ortodoksinen virtuaalikirkko
Palaute virtuaalikirkko -sovelluksesta: virtuaalikirkko@ort.fi

Vielä ehtii Kirkkolaulupäiville!

Ortodoksiset kirkkolaulupäivät järjestetään Sokeana syntyneen sunnuntain viikonlopuna 15.–17.5. Viikonlopun runsas ohjelma käsittää jumalanpalveluksia, konsertteja, kuorolauluun ja kirkkomusiikkiin liittyviä työpaikkoja sekä kuorokavalkadin.

Kirkkolaulupäiville voi ilmoittautua 15.3. saakka osoitteessa www.ort.fi/klp/osallistu.

Jumalanpalveluksiin ja konsertteihin sekä kuorokavalkadiin on vapaa pääsy. Tasokasta laulua pääsee siis kuuntelemaan ilman en-

nakkoi ilmoittautumistakin.

Päivät järjestetään tällä kertaa Joensuussa erityisesti siksi, että kirkkomusiikin ja teologian koulutus tulisi tutuksi kirkkomme jäsenille ja innostaisi uusia opiskelijoita hakeutumaan alalle. Laulupäiville kutsutaan mukaan myös erityisesti laulavia lapsia ja nuoria. Heille on tiedossa omaa ohjelmaa.

Myös tämän vuoden Ristisaatto 2020 –hanke näkyy tapahtumassa. Lauantai-iltana Suomen ortodoksisen kanttorikuoron konsertin

jälkeen kuljetaan ristisaatossa evankelisuterilaiselta kirkolta torille, jossa toimitetaan ehtoopalvelus. Palveluksen jälkeen ristisaatto jatkaa ortodoksisen seminaarin pihalle, jossa järjestetään illanvietto kreikkalaiseen tyyliin.

Kirkkolaulupäivien järjestämisessä ovat mukana PSHV ry, Ortodoksisten Kanttorien Liitto ry, Joensuun ortodoksinen seurakunta, Ortodoksinen seminaari sekä Itä-Suomen yliopiston teologian osaston kirkkomusiikin oppiaine.

KIRKKOLAULUPÄIVIEN OHJELMA 15.–17.5.

Perjantai 15.5.

16–23.30 Kirkkolaulupäiväkanslia auki, Joensuun ortodoksinen seurakuntasali
16–19.30 Tulokahvit, Joensuun ortodoksinen seurakunta
18 Panihida, Pyhän Nikolaoksen kirkko
20 Konsertti, Oulun ortodoksinen katedraalikuoro, joht. Juhani Matsi ja Uspenskin katedraalikuoro, joht. Varvara Merras-Häyrynen, Joensuun evankelisuterilainen kirkko
21.30 Konsertti, Tampereen ortodoksisen kirkon kuoro, joht. Heikki Hattunen ja Ortodoksinen kamarikuoro, joht. Irina Tchervinskij-Matsi Joensuun evankelisuterilainen kirkko
23 Kiitosakatistos, Pyhän Nikolaoksen kirkko

Lauantai 16.5.

7.30 Varhaisliturgia, Ortodoksisen seminaarin kirkko
9.30–11.45 Työpajat, Agora-rakennus, Itä-Suomen yliopisto.
12 Lounas, yliopistoravintolat Carelia ja Aura
13.30 Suurkuoroharjoitus, Carelia-sali, Itä-Suomen yliopisto (samaa aikaan lapsiparkki)
14.30–15.30 Kahvit, Carelia-salin aula
15 Kuorokavalkadi, Carelia-sali, Itä-Suomen yliopisto
18 Konsertti, Suomen ortodoksinen kanttorikuoro, joht. Rita Varonen, puhe: Hilikka Seppälä Joensuun evankelisuterilainen kirkko.
19.10 Ristisaatto evl. kirkolta torille, jossa

ehtoopalvelus. Ristisaatto jatkuu Pyhän Nikolaoksen kirkkoon.

20 Monikulttuurinen illanvietto ja iltapala kreikkalaisittain, Ortodoksinen kulttuurikortteli
22 Konsertti, Kamarikuoro Krysostomos, joht. Mikko Sidoroff Joensuun ortodoksinen seurakuntasali

Sunnuntai 17.5.

9 Liturgia, Carelia-sali, Itä-Suomen yliopisto
11.45 Lounas, yliopistoravintolat Carelia ja Aura
13.30 Päiväjuhla, Carelia-sali, Itä-Suomen yliopisto
Juhlapuhe, professori Serafim Seppälä
Musiikkia, Johannes Teologin Laulajat



VIITTAKERÄYS KENIAN PAPPISVELJILLE

Ortodoksisten pappien liitto ry:n talvipäivillä Jyväskylässä helmikuussa toteutettiin viittakeräys Kenian pappisveljille yhteistyössä Filantropia ry:n kanssa. Keräys tuotti mukavasti.

Ensimmäinen erä kerätyistä viitoista toimitetaan perille toukokuussa 2020. Viitat viedään Nyerin hiippakuntaan Filantropian tuella järjestettävälle papiston päiville. Päivät järjestettiin viime vuonna ensimmäistä kertaa ja tuolloin niille osallistuivat koulutajina Suomesta rovasti **Rauno Pietarinen** ja yli diakoni **Andreas Salminen**.

Papiston päivien tukeminen jatkaa ortodoksista lähetystyötä Keniassa. Tavoitteena on paikallisen kirkon vahvistuminen mahdollisimman omavaraiseksi.



RISTISAATTOJEN TEEMAVUOSI 2020

Ristisaatto on kirkon ikivanha toimintamuoto, jossa kirkon sanoma viedään maailmaan, kirkon seinien ulkopuolelle.

Ristisaatto ilmentää kirkon lähestyvästä – kirkko ja sen jäsenet on lähetetty maailmaan julistamaan evankeliumin sanomaa ja todistamaan uskostaan. Ristisaatossa ei oteta askeltakaan ilman rukousta; ristisaatto on pyhiinvaellusta ja liikkeellä olevaa jumalanpalvelusta, jossa ristiä ja ikoneita kantaen, rukoillen ja kirkkoveisuja laulaen kuljetaan tässä maailman ajassa kohti Jumalan valtakuntaa.

Ristisaattojen teemavuonna halutaan muistuttaa ympäristötekojen tärkeyttä. Ristisaatto tarjoaa osallistujille tilaisuuden päivittää luontosuhdettaan ja pohtia omaa rooliaan luomakunnassa. Kirkko

opettaa, että ihminen on asetettu viljelemään, varjelemaan ja suojelemaan luontoa. Luonnon keskellä vaeltava ortodoksinen ristisaatto on muistutus siitä, että kristityillä on erityisen suuri vastuu luonnon suojelemisesta ja luonnon hyvinvoinnista.

Ristisaatto 2020 -teemavuoden sivustolla voi tutustua ristisaattopeirinteen moninaisuuteen Suomessa ja saada virikkeitä ristisaaton toteuttamiseksi omassa seurakunnassa tai omalla paikkakunnalla, vaikkei siellä olisikaan ortodoksista pyhäkköä.

Teemavuoden tapahtumatiedot päivittyvät seurakuntien aikataulujen tarkentuessa teemavuoden omalle teemasivulle: <https://ort.fi/ristisaatto/>

media

YLE Radio 1

- 8.3. Liturgia klo 11,**
Pyhän Kolminaisuuden katedraali, Oulu.
- 17.3. Iltahartaus klo 18.50,**
arkkimandriitta Mikael.
- 21.3. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.15,**
pastori Teo Merras
- 22.3. Liturgia klo 11,**
Pyhän Nikolaoksen kirkko, Joensuu.
- 5.4. Liturgia klo 11,**
Jumalanäidin suojeluksen kirkko, Lappeenranta.
- 11.4. Pääsiäisyönpalvelus klo 23.55,**
Yle Radio 1 ja TV 1, Uspenskin katedraali, Helsinki.
- 11.4. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.15,**
metropoliitta Arseni.
- 11.4. Aftonandakt, kl. 19.15,**
läraren Rikhard Dahlström.
- 19.4. Liturgia klo 11,**
Pyhän Aleksanteri Nevskin ja pyhän Nikolaoksen kirkko, Tampere.
- 20.4. Aftonandakt, kl. 19.15,**
prosten Heikki Huttunen.
- 21.4. Iltahartaus klo 18.50,**
pastori Marko Mäkinen.
- 3.5. Liturgia klo 11,**
Kristuksen taivaaseenastumisen kirkko, Varkaus.
- 17.5. Liturgia klo 11,**
Pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkko, Espoo.
- 31.5. Liturgia klo 11,**
Pyhän Kolminaisuuden katedraali, Oulu.

Koltankieliset ortodoksiset hartaudet, Yle Saame:
Mo'lidva sluuzh da ceerkavlaaulid, Yle Sápmi:

- 6.4. Pääsiäinen**
1.6. Nuorimo'lidva

Liturgia radioidaan noin joka toinen sunnuntai. Tämän vuoden alusta lähtien kirkko on lisännyt myös ort.fi -sivustolle striimattavien palvelusten määrää. Kirkko striimaa mm. kaikki suurten juhlien palvelukset, jos niitä ei ole voi seurata Yleisradion kanavien kautta. Kevätkaudella striimausten pääpaino on suuren paaston palveluksissa. Ortodoksiset aamuhartaudet lähetetään kuukauden kolmantena lauantaina ja iltahartaudet kuukauden kolmantena tiistaina. Liturgia lähetetään sunnuntaisin klo 11 alkaen, Iltahartaudet tiistaisin klo 18.50 ja aamuhartaudet lauantaisin klo 6.15 ja 7.15. YLE Radio1. Radiopalvelukset ja -hartaudet ovat kuunneltavissa Yle Areenassa.

De svenska radiogudstjänsterna och andakterna sänds i Radio Vega.

Koltankieliset radiohartaudet lähetetään Yle Saame (Yle Sápmi) -kanavalla, jota voi kuunnella netin kautta kaikkialla Suomessa.

Säkillinen samuuspisteitä



Sopivia ja sopimattomia. Lempi, luokka ja suomalaisen parisuhde. Katriina Järvinen, Laura Kolbe. Kirjapaja 2019

Kun kaksi tunnettua osaajaa yhdistää osaamisensa, eihän lopputulos voi olla muuta kuin osaavaa.

Kirjoittajien läsnäolo teksteissään lisää myös lukijan ymmärrysvarmuutta. Teksti kulkee joutuisasti, teemat pysyvät kasassa, rivien välejä ei tarvitse kaivella.

Järvinen on psykoterapeutti, Kolbe Euroopan historian professori Helsingin yliopistossa. He lähtivät selvittämään, miten perhetaustoilla ja yhteiskunnallisella ryhmäjäoilla on edelleen vaikutusta parisuhteiden muodostumiseen. Ja varsinkin niissä elämiseen. Kysymyksessä ei ole ylätasen teorisoinnista, vaan kymmenien tuhansien avioliittojen syvääjärjestä.

Ainoa tapa säilyttää mielenkiinto elämään on tietämättömyys loPUista. Se tosin useimmiten johtaa sokeaan rakkauteen, mutta kuka ei haluaisi siihen syyllistyä edes kerran elämässään. Jos ihminen haluaa varmistaa ja vakuuttaa kaikki tulevaisuutensa ratkaisut, elämä käy ahtaaksi. Jokainen sokean rakkauden alku muistuttanee toisiaan, jokainen loppu on särkyisyydessään omanlaisensa. Epäon-

nistuminen ei tosin ole automaattista. Yksi kirjassa haastatelluista miehistä kuvaa suomalaisen miehen rakkautta ”tottumiseksi toisiinsa”. Silloin ollaan jo vakaalla pohjalla. Kyllästyminen olisi jo paljon arvaamattomampi tunne.

Järvinen ja Kolbe käsittelevät parisuhdeteemaa kymmenessä eri luvussa. Ne eivät ole hyvän elämän katekismuksen selitysosia, vaan enemmänkin herättelyä: oletko muuten tullut ajatelleeksi? Eikä rakauden sokeuskaan mitään täyspimeyttä ole. Tunteet eivät synny tyhjiössä. Me emme vain näe, miten erilaiset tekijät taustoissamme asioihin vaikuttavat.

Järvinen ja Kolbe nostelevat taustekijöiden vaikutuksia esille. Luokajakako, eri heimoisuus, miten duunari ja tohtori sopivatkaan yhteen, maalaisuuden ja kaupunkilaisuuden liittoutuma, yhteen sovitettavat sosiaaliset verkostot, raha ja maku.

Kirjaa voimistaa kolme harkittua elementtiä. Avioliitto-puzzlelle annetaan historialliset raamit, tekijät ovat mukana omine henkilöhistorioineen ja he ovat antaneet äänen neljälletoista erilaisista taustoista tulleille. Lukija löytää varmuudella samuuspisteensä.

Kirjahyllyssä voisi olla ”mene itseesi-muista käyneesi” osasto. Ellei sitä vielä ole, tällä voisi aloittaa.

Risto Lindstedt

Elämän sisällä



Surua se tyttö kantaa
Marianna Stolbow
Teos, 2019

Mielenkiintoinen. Syvä. Monia ajatuksia herättävä. Näkyvää elämää suurempi.

Tässä ensimmäisiä ajatuksia, jotka nousivat mieleeni tämän kirjan luettuani. Kertomus ei avaudu ensilukemalla. Tätä kirjaa ei vain lukaista läpi, sen äärelle täytyy asettua.

Marianna Stolbowin kerronta pitää otteessaan ja kantaa kuulemaan tämän päivän elämää. Se kurottaa kauemmas, johonkin sinne mitä ei näe, mutta jonka tulisi kaiken takana ymmärtää olevan. Maailman pahuuden; mellakoitten ja mielenosoitusten pohjalla kun on aina toive kulkea kohti hyvää, kohti pelottomuutta. Ja kuitenkin kaikki näyttää ulospäin juuri siltä - pelottavalta.

”Surua se tyttö kantaa” - kirjan nimi jo pysäyttää näkemään ihmisen kuoren alle.

Kirja on kertomus idealismista, nuoruudesta, näkymättömyydestä, kenties kyvyttömyydestä vielä uskaltaa olla minä. Kaiken takana on kuitenkin halu muuttaa tulevaisuuden maailmaa hyväksi ja omaksi. Ympäröivä yhteiskunta ei vain aina suo nuoren ihmisen käyttä toimentatapojaan.

Kirjan sivulla kulkevat ”nostot” pysäyttävät pohtimaan. Sarkas-

mia vai arjen totuutta:

”yhteiskunta on rakennettu niin hyväksi, niin tasa-arvoiseksi ja se antaa niin paljon mahdollisuuksia jokaiselle, että jokaisen nurkkaan asennetaan turvakamera.”

Ortodoksi kulkee sivuilla yhdessä rukouksen ja Jumalansynnyttäjän kanssa, katsoo oman traditionsa kautta kauas, läpi. Kirjoittajan kaunis kieli, kokemus kirkon rakkaudesta, loppumattomasta hyväksynnästä koskettaa sydäntä.

Marianna Stolbow on jo vuosia tehnyt parisuhdetyötä sote-alan ja yksittäisten ihmisten kanssa. Hän on myös kirjallisuusterapiaohjaaja ja tietokirjailija. Tämä kaikki lienee avannut ovia nähdä elämästä sen monet laidat. Sen voi aistia kirjan sivuilta.

Kirja ei lukijalle avaudu heti mutta se kannattaa ehdottomasti avata - ja antaa itsensä avautua sen sanomalle. Kertomus kutsuu kuulemaan omaa sisintään. On hyvä pysähtyä, lukea uudestaan ja antaa sanojen vaikuttaa. ”Surua se tyttö kantaa” - kirja kantoi itseni pohtimaan ihmisen osaa tässä maailmankaikkeudessa, ihmisen pienuutta ja pohjatonta suuruutta, pakolaisuutta elämässä jos omassa itsessäänkin.

Ja aina voi valita; ei ehkä kokonaan itseään ja elämäänsä mutta uuden tien.

Kirjan lohduttavin sanoin: *”Jumalansynnyttäjää asettuu takaisin omalle paikalleen ja antaa minun mennä.”*

Mari Vainio

О браке

«...и будут два одна плоть»
(Быт. 2,24)

Для религиозного мышления одним из основополагающих принципов Богопознания является понятие таинства. Верующий человек осознает свою искаженную грехопадением тварную природу и полностью принимает личную ограниченность в познании им Божественных Истин. Христианина совершенно не смущает та «неопределенность» при формулировании церковного вероучения, касающегося Сущности Божественной Природы, Свойств Лиц Пресвятой Троицы или других христианских догматов. Говорить о Боге языком сухих определений для него в принципе не представляется возможным. Бог беспределен по Своей Природе и непознаваем нашим несовершенным разумом, поэтому для верующего важны не столько знания о Боге, сколько знание Самого Бога, то есть опытное познание Его как своего Спасителя и Источника Благодатной Любви. Все непонятное для человеческого разума преодолевается верой, благодаря которой открывается духовное зрение, дающее возможность видеть Бога вне каких-либо опытных доказательств Его Бытия.

Опыт таинственного в нашей жизни близок каждому из нас не только при наших попытках размышления о Боге. В самой природе человеческих взаимоотношений заложена та таинственная основа, сущность которой сокрыта для нас самих, но именно ее стремится обрести каждый человек, связав с ней свое личное счастье и смысл земного бытия. Это чувство любви, того высочайшего Божественного дара, который является основой бытия для всей Вселенной.

Таинственная природа любви сокрыта для человеческого познания, поскольку, несмотря на все попытки ее разумного анализа, она не может быть ограничена при помощи каких-либо психологических, социальных или антропологических понятий. К вершинам данного таинства всю человеческую историю пытались подняться различные поэты, писатели, художники и композиторы. Потеряв в следствии грехопадения возможность свободного и постоянного лицезрения и общения с Богом, именно в супружеской любви люди обрели духовное утешение и радость бытия.

Брак – это чудо Божие, соучастниками которого мы можем стать уже здесь, в тварном мире. В мире, который «лежит во зле» (1Ин. 5,19), и где царствует злоба и ненависть, где нет никакого единства и гармонии, а все наполнено хаосом и неустroенностью. Именно здесь супружеский союз становится местом, где два



человека, благодаря взаимной любви, соединяются вместе для реализации себя в этом новом для них единстве. Брачные отношения по-настоящему чудесны, поскольку в них двое человек, разного пола и воспитания, характера и взглядов вдруг становятся единой личностью, преодолев при помощи любви все свои различия, соединяются друг с другом так, что их союз оказывается уже больше, чем некая партнерская двоичка, он представляет собой уже нераздельное единство.

Тайна любви как Божественного дара состоит в том, что любящий человек смотрит на предмет своего обожания без всякого желания им обладать или властвовать над ним, используя его таланты в собственных эгоистических целях. Влюбленными движет одно желание – излечить свою духовную рану и обрести утраченную в следствии грехопадения полноту своей личности.

Выражение «найти свою половинку» для многих уже является избитой фразой, утратившей свое подлинное христианское значение. На деле же библейское повествование о творении первых людей помогает нам не только правильно понять самого человека, но и позволяет увидеть основание для взаимной супружеской любви. Адам, по воле Божьей воплотивший в себе полноту человеческой природы, чувствовал в себе насущную необходимость иметь предмет для реализации заложенного в нем Богом чувства любви. Являясь вершиной Божественного творения, он при этом осознавал свое сиротство, ибо никто и ничто в тварном мире не могло стать ему полноценной половинкой, соучастницей, соработницей, по емкому библейскому выражению – «помощницей» (Быт. 2,18), то есть той, без которой земное бытие было совершенно немислимо. Библейский рассказ о творении Евы из ребра Адама ярким образом символизирует не столько одноприродность человеческих особей

разного пола, сколько их онтологическое единство и взаимное притяжение друг ко другу в поиске своей половины для обретения утраченной ими полноты.

О жертвенной природе супружеской любви Церковь говорит нам, уподобляя взаимоотношения мужа и жены отношениям Христа и Церкви (Еф. 5, 22-33), где в образе мужа как главы семьи мы призваны видеть прообраз Христа, предавшего Себя на смерть ради спасения Церкви, Которая, в свою очередь, как Христова Невеста призвана хранить Ему Свою верность, наполняя семейный дом заботой и любовью. Поэтому наименование христианской семьи как «малой Церкви» вовсе не является некой красивой метафорой, а становится твердым свидетельством ее внутренней природы. В брачном союзе двух людей, связанных между собою взаимной любовью, лучшим образом выполняется то Божественное обетование, которое Христос даровал Своим ученикам: «Где двое... собраны во имя Мое, там Я посреди них» (Мф. 18,20). Это троическое единство Бога, мужа и жены дает человеку ощущение полноты как своего Богообщения, так и возможности служить своему ближнему.

Пребывание в этом тесном единении призвано наполнить душу человека радостью, чтобы он, подобно апостолу Петру, ставшему свидетелем Преображения Христа на горе Фавор, мог сказать о своем браке те самые простые, но в тоже время и самые главные слова: «Хорошо нам здесь быть» (Мф. 17,4). Быть семьей, дарить себя другому, не ожидая ничего взамен, пребывать в общении с Богом, участвовать в акте творения новой жизни, раскрывать свои таланты, которыми наделил всех нас Господь, становится для христианина истинной духовной радостью и предназначением.

протоиерей Константин Стрекачев

*Aamun Koiton seuraava
numero ilmestyy 18.5.2020.
Sen teema on «Muutoksen
kynnyksellä».*



MARI VAINIO

*Aamun Koitto
toivottaa lukijoilleen
Hyvää Pääsiäisen juhlaa!
"Kristus nousi kuolleista –
totisesti nousi"*

AAMUN KOITTO

**Kyllä, haluan tilata Aamun Koitto -lehden
(viisi numeroa vuodessa)**

Tilaushinnat 1.1.2014 alkaen	Alv. 0 %	Alv. 10 %
☐ Kestotilaus 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Määräaikainen 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Opiskelijatilaus 5 nroa, kotimaa	30 €	33 €
☐ Tutustumistarjous 3 nroa, kotimaa	21 €	24 €
☐ EU-maat, 5 nroa	50 €	55 €
☐ Muut maat, 5 nroa	55 €	61 €
☐ Olen ort. srk jäsen		

Lehden saajan nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Maksajan (ellei saaja) nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Tunnus 5005390
70103 Vastaus-
lähetys

**AAMUN
KOITTO**

Vastanottaja
maksaa post-
maksun (vain
tilaukset)

*Toivossa
väkevät*

Filantropia

**TUE FILANTROPIAN NAISTYÖTÄ
ITÄ-AFRIKASSA JA LÄHI-IDÄSSÄ**

SUUREN PAASTON KERÄYS 24.2.–12.4.2020

Tili: FI53 5480 0520 0233 08 Viite: 13314

Keräyslupa RA/2017/1236, 30.11.2017, on voimassa koko Suomen alueella Ahvenanmaata lukuun ottamatta 1.1.2018–31.12.2022.
Kerätyt varat käytetään Filantropian diakonia-, lähetys- ja kehitysyhteistyöhankkeisiin kansainvälisesti ja kotimaassa. www.filantropia.fi

KOKO MAA LAULAA KIITOSTASI

**ORTODOKSISET KIRKKOLAULUPÄIVÄT
JOENSUUSSA 15.-17.5.2020**

Ohjelmassa jumalan-
palveluksia, konsertteja,
työpajoja ja kuorokavalkadi

Teemasäveltäjänä
Timo Ruottinen

Tapahtuman koko ohjelma
ort.fi/klp

Tervetuloa, kaikki
ortodoksisesta kirkko-
musiikista kiinnostuneet!



ORTODOKSINEN
KIRKKO SUOMESSA

Joensuu 2020

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND



LAATOKAN VALAMO 14. - 16.06. 2020

2 yötä Valamon saarella luostarin hotellissa

Hinta 302€ (+viisumi) sis. linja-autokuljetukset
(Ilomantsi-Joensuu-Sortavala), laivamatkat, 2 yötä
hotelli Igumenskajassa 2hh, aamiaiset, lounaat,
illalliset ja opastetut kiertokäynnit Valamossa.
Paluumatkalla ostosaikaa Sortavalassa.

Ilmoittautumiset 7.5.2020 mennessä.

minna@ilomantsinmatkapalvelut.fi tai

050-588 92 92 (tsto avoinna ti-ke-to 9-16)

www.ilomantsinmatkapalvelut.fi

Ilomantsin matkapalvelut

TUE ORTODOKSINUORTEN KULTTUURITYÖTÄ

Ortodoksisen kulttuurin säätiö ottaa vastaa
lahjoituksia, avustuksia ja testamentteja.

Varat käytetään erityisesti ortodoksinuorten kulttuurityön hyväksi.
Säätiö omistaa Joensuussa toimivan Ortodoksisen kulttuurikeskuksen.

Lisätietoja: Keijo Mutanen, Ortodoksisen kulttuurin säätiö
puh. 040 555 2943 tai mutanen.keijo@gmail.com



ORTODOKSINEN
KULTTUURIKESKUS

Kauppakatu 44, 80100 Joensuu
www.ortodoksinenkulttuurikeskus.fi



Sydämellinen kiitos

Sydämellinen kiitos KP Arkkipiispa Leolle ja
isä Timolle saamastani Pyhän Karitsan
Ritarikunnan 1. luokan mitalista Imatran Pyhän
Nikolaoksen kirkon praasniekassa 6.12.2019.

Anneli Lempiäinen

Sydämellinen kiitokseni

Korkeasti pyhitetylle Helsingin ja koko Suomen arkkipiispalle
Leolle minulle myönnetystä Pyhän Karitsan Ritarikunnan
kommentajamerkistä, joka luovutettiin minulle Helsingin, Hämeen-
linnan ja Lahden seurakuntien yhdistysmisjuhlassa 2.2.2020.

Arvo Kokkonen

Sydämellinen kiitos

KP Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa Leolle, KP Kuopion ja
Karjalan metropoliitta Arsenille, Valamon luostarin johtajalle
arkkimandriitta Sergeille ja veljestölle sekä henkilökunnalle
saamastani Pyhän Karitsan ritarikunnan 1. luokan ritarimerkistä.

Jaana Nykänen

PYHIINVAELLUKSET ARMENIAAN

14.-22.8. Pohjois-Armenia

26.8.-3.9. Etelä-Armenia

9.-17.10. Etelä-Armenia

Hinnat 1280-1320 €/2 hh/puolihoito

Ilm. 15.5. mennessä:

wilhelmiina.virolainen@armeniatours.fi

Teemamatkat Georgiaan ja Armeniaan myös tilauksesta.

Sydämellinen kiitos

KP metropoliitta Arsenille, papistolle, laulajille ja kaikille
jotka olitte saattamassa Untoa haudan lepoon.

Kiitos myös adresseista, korteista ja kukista.

Kaija Päivinen ja lapset perheineen



Pyhien isien opetuksia avioliitosta

Jumalalle kiitos siitä, että elätte rauhasa ja sovussa, puolisoitten ystävyys ja rauha on suuri onni, jonka Herra antaa. Rukoilkaa Häntä, että tämä rauhanne säilyisi teillä koko elämänne ajan. Jos pyritte kantamaan toistenne kuormia, tulee rauhannekin aina säilymään. Antakoon Herra teille ymmärrystä.

Sisäinen rauha ei saavu nopeasti: pyri kuitenkin siihen, rukoile ja ole kärsivällinen. Ole myös kilpailijallesi voimiesi mukaan kärsivällinen ja pidättyväinen ja Jumalan avulla paina pois mustasukkaiset tunteet. Tiedä, että pelkästään omin ponnistuksin emme saavuta sisäistä rauhaa, tarvitaan välttämättä Jumalan apua – siis rukoile Häntä uskossa. Älä opeta häntä rukoilemaan vaan rukoile itse sinnikkäästi. Kestä miehesi sisaren moitteet, älä tuomitse häntä. Jumala pitääköön hänestä huolen, pysy sinä vakaumuksissasi. Kirkko auttaa kovasti sisäisen rauhan saavuttamisessa, mutta he eivät ymmärrä jumalanpalvelusten hyödyllisyyttä. Kirkko opettaa ja auttaa hyveiden saavuttamisessa.

Tiedän, että he ovat aikanaan rakastaneet toisiaan, mutta viime aikoina hän ei ole edes ajatellut häntä eikä Ruotsin matkan jälkeenkään tule ajattelemaan, ole siitä vakuuttunut.

Jos jotain inhimillistä sattuu, niin on muistettava, ettemme ole viisaampia kuin viisas Salomo emmekä kestävämpiä kuin profeetta Daavid emmekä kiivaampia kuin apostoli Pietari.

Älä kuuntele vihollista, hän vain suurentaa murhettasi. Etkä ole oikeassa, kun kirjoitat: ”Nuoruuden rakkauttahan ei voi unohtaa.” Kyllä se vain unohtuu – sen tiedän itsekin kokemuksesta. Ja jos on jotakin odottamatta liikahtanutkin vihollisen juonien vuoksi, niin sen unohtaa myös heti. Niin, miksi? Siksi, että hän ei ollut tähän pyrkinyt, vaan se tapahtui odottamatta. Voimista rukousta ja taistele herätteitä vastaan, niin levottomuus päättyy.

Pyhittäjä Johannes Valamolainen

”Jos neitseellinen elämä ei ole sinun valintasi etkä ole luvannut sitä Jumalalle, sallii Herran laki sinulle yhden vaimon. Lain mukaan sinun tulee elää yhdessä ainoastaan hänen kansaan ja ottaa hänet omaksesi kaikessa pyhydessä” (Ks. Tess. 4:4). Muita naisia sinun tulee kaikin voimin karttaa. Voit kokonaan varjeltua vierailta naisilta, jos varot tapaamasta heitä aiheettomasti, et mielly rivoihin puheisiin ja

lauluihin, käännät mahdollisuuksien mukaan sekä ruumiisi että sielusi silmät heistä pois ja totuttele siihen, ettei jää uteliaana tarkemmin katselemaan kauniita kasvoja.

”Jokainen, joka katsoo naista niin, että alkaa himoita häntä, on sydämessään jo tehnyt aviorikoksen hänen kanssaan” (Matt. 5:28) ja on epäpuhdas Kristuksen, sydänten tuntijan edessä. Tuo kurja katselija lankeaa häpeällisiin tekoihin myös ruumiillisesti. Ja miksi puhunkaan vain haureudesta ja avioriksesta sekä muista ihmisluontoa saastuttavista iljettävyyksistä. Luonnottomiinkinirstailuihin ihminen joutuu mukaan sen tähden, että jää uteliaana katselemaan ruumiillista kauneutta. Mutta jos leikkaat itsestäsi irti kitkerät juuret, et kannu kuolettavaa hedelmää vaan satonasi on puhtaus ja siihen sisältyvä pyhitys, jota ilman ”ei kukaan ole näkevä Herraa” (Hepr. 12:14).

Pyhä Gregorios Palamas

*Suomennokset: Sergius Colliander
ja nunna Kristoduli*